

821.111-2

S52

Editura BIF

Prețul Lei 20.—

	No.
Alecsandri V. Poezii populare, vol. I	443
„ Vol. II	444
„ Vol. III	445
„ Teatru, vol. I, Cetatea Neamțului, Cinel-Cinel, etc.	199—9 b.
„ Teatru, vol. II, Florin și Florica, Piatra din casă, etc.	200—200 b.
„ Varia, poezii	188
„ Altele, versuri	189—190
„ Despot Vodă, legendă istorică în versuri	322—23
Alexandria , sau isprăvile marelui Împărat Alexandru Macedon	467—68
Al. George. Sapho (în versuri)	925
Alina G. Buna cuviință. Cum să se poarte omul în societate	385—7 b.
Amicis Edm. (Cuore). Inimă de copil. În această carte se povestește înduio- șător și de toată frumusețea un în- treg an școlar al unui băiețuș din clasele primare. E o povestire, a- proape zilnică, a multor întâmplări, vreme de un an, în viața micului școlar, din care autorul — unul din cei mai mari scriitori ai Italiei — face să respire dragostea de neam, de steag, de credință strămoșească. Ediția ilustrată bogat. Traducere de Traian G. Stoenescu.	426—29 b.
„ O moarte pe câmpul de războiu ..	772—72 b.
Andersen. Povești alese	1
„ Carte de chipuri fără chipuri	100
„ Grădina raiului, povestiri cu ilu- strații, trad. de B. Nemțeanu	657—58

S 52

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

No. 654—655

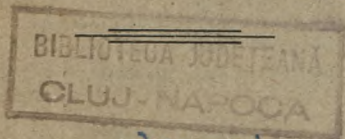
SHAKESPEARE

REGELE LEAR

TRAGEDIE IN 5 ACTE

Din și în forma originală
de

DRAGOS PROTOPODESCU

376731

Editura SOCEC & Co. S. A. R., București

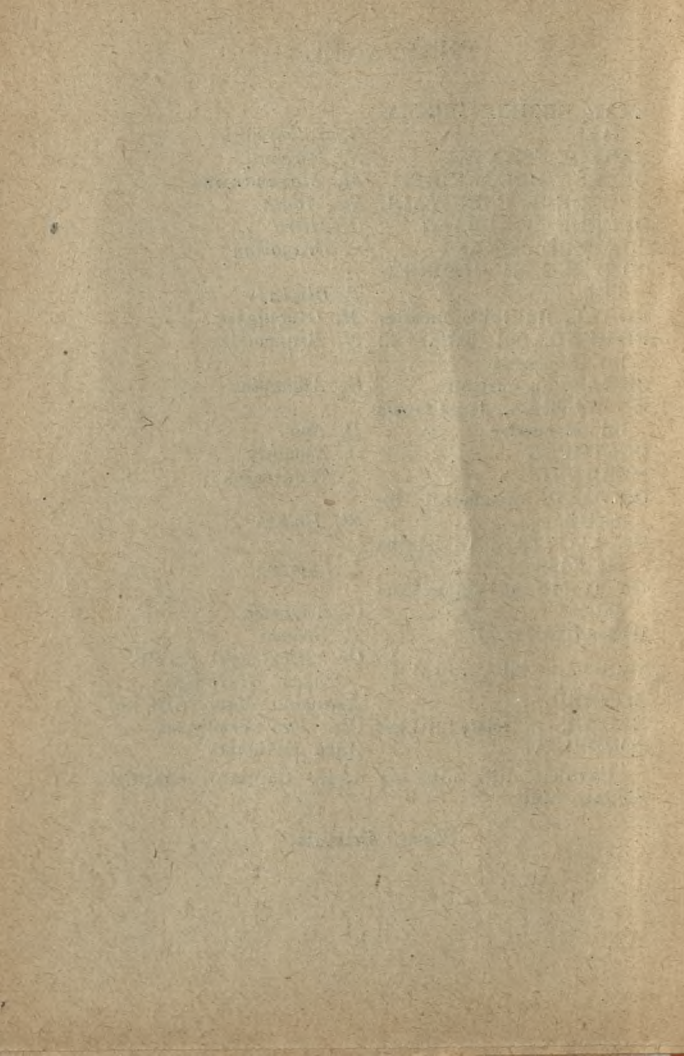
1-345

PERSOANELE:

LEAR, REGELE BRITANIEI	<i>G. Calboreanu</i>
REGELE FRANTEI	<i>N. Pereanu</i>
DUCELE DURGUNDIEI	<i>Al. Alexandrescu</i>
DUCELE de CORNWALL	<i>Em. Botta</i>
DUCELE de ALBANY	<i>C. Mitru</i>
CONTELE de KENT	<i>P. Dragoman</i>
CONTELE de GLOUCESTER	<i>T. Dimitriu</i>
EDGAR, fiul lui Gloucester	<i>M. Gingulescu</i>
EDMUND, fiul bastard al lui Gloucester	<i>N. Brancomir</i>
CURAN, un curtean	<i>G. Atanasiu</i>
UN BĂTRÂN, de pe moșia lui Gloucester	<i>D. Ene</i>
DOCTORUL	<i>C. Economu</i>
NEBUNUL	<i>I. Finteșteanu</i>
OSWALD, intendentul Gonerilei	<i>St. Holban</i>
UN CĂPITAN, în slujba lui Edmund	<i>I. Lucian</i>
UN DOMN, în suita Cordeliei	<i>C. Cristescu</i>
HERALDUL	<i>T. Branea</i>
Slujitori ai lui Cornwall {	<i>Cr. Niculescu, P. Pătrașcu, G. Buliga</i>
GONERIL {	<i>Agepsina Macri-Eftimiu</i>
REGAN { fetele lui Lear	<i>Cleo Pan Cernățeanu</i>
CORDELIA {	<i>Anca Șahighian</i>
Cavaleri, din suita lui Lear, Căpitani, Crainci, Soldați. Sluji.	

Scena : Britania.

Lui GEORGE CALBOREANU

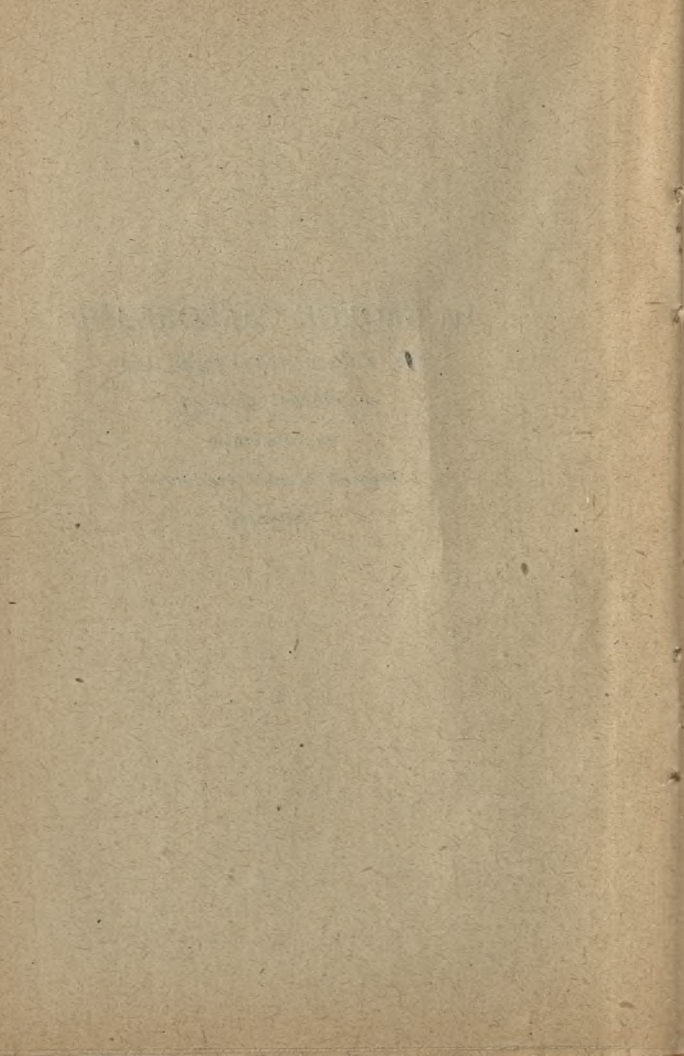
cafe la nemurirea Regelui Lear

a adăogat pe a sa,

cu admirație

închină această traducere

Autorul

CUVÂNT ÎNAINTE

Prezenta traducere este versiunea teatrală (cu prescurtări și mici modificări de scenică circumstanță, pe alocurea) a textului complet pe care l-am publicat în vara lui 1942, în Editura Fundațiilor Regale.

Acea ediție constituie cea mai grea din experiențele de publicare prin care am trecut până acum cu acest Shakespeare integral la care mă aflu angajat.

Intr'o vară de războiu îndârjit, cu lucrători concentrați și alții improvizați, năpădită de lucrări care-și așteptau rândul, tipografia a avut pe semne să grăbească lucrul mai mult ca oricând. Așa se face că, plecat în căutarea sănătății la o stațiune în Moldova, nu mi s'a putut trimite (cu greutate de poștă și cenzură adăugate) decât prima corectură.

Când m'am întors dela băi, *Regele Lear* era tipărit.

Câte greșeli inevitabile, atunci! Versuri sărite, versuri puse sub alt titlu, corecturi nescoase uneori cuvântul vechi rămas alături de cel nou, fel de fel de surprize.

În plus, unele pagini trase peste altele, încălecate cu altele, cum am putut constata din chiar

exemplarele de autor pe care le-am avut înapoiate dela prietenii cărora avusesem inspirația să le trimit...

Nu fără o bucurie în plus, prin urmare, mă folosesc de prilejul de a publica (fie și numai în ediție teatrală, prescurtat), prezentul text hărăzit edițiilor populare ale Bibliotecii Teatrului Național și Bibliotecii pentru Toți.

În afară de faptul că Ediția dela Fundațiile Regale e la ora actuală epuizată, prezenta ediție slujește deci și unui scop de ameliorare, până la ediția definitivă la care mă gândesc în legătură cu această traducere ca și cu toate cele publicate până în prezent.

Nu voi scăpa nici prilejul de a mulțumi d-lui *Liviu Rebreanu*, marele nostru romancier, care în calitate de Director General al Teatrelor dă atâta luminoasă atenție tovarășului său de eternitate. Will!

— iscusitului și neobositului regisor *Ion Sahighian*, care a prezentat capodopera într'o viziune dintre cele mai originale;

— marelui nostru actor, *George Calboreanu*, care înscrie cu al său Rege Lear una din cele mai glorioase pagini din istoria teatrului românesc;

— cum și strălucitei echipe de artiste și artiști ai Teatrului Național care, în cea mai grea piesă de jucat poate dir. lume, au fost, după el și împreună cu el, pe înălțimi...

București

29 Martie, 1944.

DRAGOȘ PROTOPOPESCU

(1. 1.) Palatul regelui Lear.
Intră KENT, GLO'STER și EDMUND

KENT

Credeam că regele ține mai mult la Ducele de Albany, decât la ducele de Cornwall.

GLO'STER

Credeam și eu. Dar acum, la împărțirea regatului, nu se mai vede nicio înclinare: partea unuia stă în cumpănă așa de dreaptă cu a celuilalt că oricât ți-ai bate capul, nu știi pe care s'o prețuești mai mult... (*Edmund vine lângă Glo'ster și se înclină lui Kent.*)

KENT

Nu-i acesta fiul d-tale?

GLO'STER

Fiul adoptiv! Atâta tot. Dar de câte ori o spun îmi crapă obrazul de rușine. Ștregarul a venit pe lume cu nepusă masă. Cunoști Edmund, pe domnul acesta?

EDMUND

Nu, stăpâne.

GLO'STER

E contele de Kent. Adu-ți aminte de dansul ca de unul din cei mai buni prieteni ai mei.

EDMUND

La porunca înălțimii tale...

KENT

Ai toată dragostea mea... și nădăjduesc să fim prieteni.

EDMUND

Voi face tot ce pot să o merit... (*fanfară*).

GLO'STER

Vine regele!

(*Intră un slujitor ducând o cunună regală. Regele Lear, Cornwall, Albany, Regan, Cordelia, suita*).

LEAR (lui Glo'ster)

Tu stai pe lângă oaspele francez,
Și oaspele burgund.

GLO'STER

Prea bine, Sire. (*pleacă
Glo'ster și Edmund*).

LEAR

Iar eu am să vă dau acum pe față,
 Un plan al meu ascuns... — Dați-mi o hartă.
 Aflați că-mi fac regatul pe din trei;
 E gândul meu mai vechi, și mai din urmă,
 Să-mi scutur bătrânețele și rostul
 De ori și care griji, pe umeri tineri
 Lăsându-le, ca pașii să-mi târăsc
 O leacă mai în liniște spre moarte....
 Deci Albany și Cornwall, voi gineri
 De mine deopotrivă de iubiți,
 Vreau bine să se știe de pe-acuma
 Ce zestre las la fete, ca să'nlătur
 Vreo ceartă'n viitor. Un prinț burgund
 Și-un rege franc, rivali ne'nduplecați
 La mâna fetei mele celei mici
 De mult la Curte stau, făcându-i curte
 Și-așteaptă un răspuns. Dar ia să văd

(fetelor)

De vreme ce de astăzi mă desbrac
 De atâta griji de stat, și teritorii,
 Au cine mă iubește mai cu foc,
 Ca inima mea bună să se dea
 Acolo urde dragostea-i mai vie
 Și meritul mai mare. Goneril,
 Întâi născută, tu întâi vorbește.

GONERIL

Mai mult decât încapă în cuvinte:
 Ca aerul pe care-l respirăm,

Ca ochii mei din cap eu te iubesc,
 Ah, tată, te iubesc cu o iubire
 Mai dulce decât vieața, bogăția,
 Onoarea, frumusețea, fericirea;
 Cum n'a fost de copil iubit vreun tată,
 Și nu e glas pe lume să o spună,
 Cu așa iubire, Sire, te iubesc.

CORDELIA (aparte)

Mai spune tu Cordelia ceva!

LEAR

Pe toate aceste graniți cum le vezi,
 Umbrite de pădurile pletoase,
 Cu râuri din belșug și văi cu holdă
 Și n'tinse pajști, până hăt departe,
 Te fac, copila mea, stăpânitoare:
 A ta'e fie toate de-a-pururi.
 Vorbește-acuma tu, a doua fată,
 Prea scumpă Rêgan, doamna Cornualiei.

REGAN

Acelaș aur, tată, ne-a turnat,
 O inimă la fel în mine zace,
 Și'n ea, aceeași faptă de iubire.
 — Cu-o mică osebire: că pe lume,
 Eu nu-mi cunosc vreo altă bucurie
 Și nu găseșc mai mare fericire,
 Din câte ne putem mărturisi,
 Ca sfânta adorare a ființei Tale...

CORDELIA (aparte)

Să văd acuma, sunt eu mai bogată
 În vorbe decât pot să fiu în dragoste?

LEAR (lui Regan)

Atuncea, fată, ție și-a lor tăi,
 Treimea asta 'ntinsă a Regatului,
 Treime 'ntru nimica mai prejos
 Ca partea Gonerilei — Și acuma,
 Odoorul cel din urmă-al vieții mele,
 Dar și cel mai de preț — la mâna căreia
 Se bat de mult podgoriile Franței
 Cu fermele Burgundiei, vorbește,
 Și smulge-mi o treime și mai scumpă!
 Hai, spune...

CORDELIA

— Ce să spun?

LEAR

— Nimic?

CORDELIA

— Nimic.

LEAR

Tu știi că din nimic, nimic nu iese...

CORDELIA

Dar dacă, Sire, nu pot, vai de mine;
 Să-mi duc cu mâna inima la gură?
 Eu știu că te iubesc și-atâta tot!

LEAR

Ei bine, dar mai zi și tu ceva...
Norocului mai fă puțină curte...

CORDELIA

Tu, tată, m'ai făcut și m'ai crescut!
Se poate-atunci să nu-ți întorc iubirea,
Să nu fiu fata ta ascultătoare?
Dar ele au bărbați, și-atunci mă 'ntreb:
La suflet nu te au decât pe tine?
Eu, tată, dacă mă mărit voi ști,
Așa cum am jurat, să dau bărbatului
Cu zestrea și din inimă o parte...
Altminterea de ce-i mai sunt soție?

LEAR

Vorbești acum din inimă?...

CORDELIA

— Din inimă.

LEAR

Așa de mică și așa de crudă?

CORDELIA

Așa de crudă, da, și-așa de sinceră...

LEAR

Să-ți fie zestre atunci: sinceritatea!
Pe tainele Hecatei și-ale Noptii,
Pe farmecul puterilor din zodii

Prin care suntem noi ori nu mai suntem,
 Mă lepăd de-orice grijă de părinte,
 De toate legăturile de sânge,
 Străin de-aci'nainte rămânând
 Cu inima de tine — și de mine!
 Barbarul Scit, sălbaticul ce-și face
 Odrasla bucățele și-o mănâncă,
 La fel va fi de scump în ochii mei
 Ca tine, fata mea de-odinioară...

KENT

— Dar vai, Măria Ta...

LEAR

— Tu nu te pune,
 Te rog, între ciocan și nicovală.
 Tu nu știi cum o vieată am visat
 Să-mi fac dintr'insa cărja bătrâneții.
 — Hai pleacă, piei din ochi, să nu-mi găsesc
 Odihna nici în groapă dac'o clipă
 De tine voi mai vrea să știu vreodată.
 Să vie domnii Franței și Burgundiei
 Și-o vorbă să n'aud... Voi gineri dragi,
 Veți lua și partea ei cu partea voastră:
 Mândrie vrea, mândrie să găsească!

(*celor două*)

— Pe voi cu sceptrul meu vă investesc,
 A-tot-stăpânitoare peste-o lume,
 Cu tot cortegiul meu de maiestăți,
 Iar eu la fiecare câte-o lună,
 Cu micul meu alaiu de cavaleri.

Mi-oi face rând pe rând la voi sălaşul,
Doar numele și titlul mi-l păstrez
Dar cârma și tezaurul și trebile,
Le-așez în mâna voastră, pentru care,
Vă dau o stemă ruptă pe din două.

KENT

O rege deapururea slăvit,
Iubit ca un părinte, pomenit
In ruga mea de fiecare noapte...

LEAR

Ferește-te când sbârănăe săgeata!

KENT

Ba cadă și înfigă-mi-se'n creștet!
Iși pierde capul Lear, și Kent și-l pierde!
Supusul să vorbească e dator,
Când regele se pleacă lingușirii,
Onoarea cată fruntea să-și ridice
Când mintea și-a pierdut-o capul țării.
Păstrează-Te, și 'mbracă'n chibzuință
Pripeala asta-a a Ta. Pe ce-am mai scump
Copila nu Te-adoră mai puțin,
Și nu poți spune, vai, că-i fără inimă,
Când limba nu la fel îi joacă'n gură...

LEAR

Pe tot ce ai mai scump, pe vieața ta...

KENT

Mi-am pus-o chezășie pentru rege
Și mor dacă e vorba să mi-l mântui....

LEAR

Imi piei, îmi piei din ochi!

KENT

— Ba ochii, Sire,
Mi-i lasă ca să vadă pentru tine....

LEAR

Îți spun, pre legea mea...

KENT

— Ia fel îți spun,
Că astăzi faci un lucru făr' de lege.

LEAR

Vasal nelegiuit! (*pune mâna pe sabie*)

ALBANY

CORNWALL

— Ia seama, Kent!...

KENT

Poftim, omară-ți medicul, iar plata
O dă în loc de leacuri, pe otravă!
Intoarce-ți, Sire, vorba, ori de nu,
Atâta cât mai am răscoală'n mine.
Îți spun că va fi rău!

LEAR

— Tâlhare-ascultă

Pe tot ce ai mai sfânt în tine-ascultă:

De vreme ce tu vrei să-mi calc cuvântul,

— Păcat în care n'am căzut vreodată —

Și mutra îndărătnică ți-o vâri

La mijloc între mine și porunca-mi,

— Greșeală fără mijloc de scăpare.

Ei află că m'așez din nou în drepturi

Și numai șase zile-ți dau răgaz

Merinde să-ți aduni de pribegie,

Iar dacă doar o zi după acestea

La Curte îndrăsnești să mai te-arăți

Și a zecea zi pe-aceste vechi meleaguri

Tu hoitul surghiunit ți-l mai târăști

Cu tine'n clipa-aceia s'a sfârșit!

Hai pleaeă, fiindcă-așa mi'ntorc eu vorba...

KENT

Prea bine... Dacă așa e socoteala,

La Curte doar sclavia huzurește

Iar partea libertății e. surghiunul!

(se apropie de Cordelia și-i spune)

Te aibe Ceru'n paza lui, copilă

Cu gând și vorbă fără de prihană...

(către Regan și Gonerila)

Iar vouă vă urez să v'arătați

Iubirea nu pe buze ci în faptă.

...Și-acum bătrânul Kent rămas pe drumuri

Și'ndreaptă pașii vechi spre noi tărâmurii.

(pleacă. Fanfară. Intră Glo'ster cu regele Franței, Ducele Burgundiei și suită).

GLO'STER

Măria Ta, vin oaspeții.

LEAR

— Burgundiei

Intâi mă adresez, care-mi pețește
Odrasla împotriva mândrei Franțe.
Și-atuncea... care-i zestrea cea mai mică,
La care te gândești...

DUCELE

— Măria Ta,

Eu n'am să cer mai mult decât oferi,
Și chiar ai oferit...

LEAR

— Prea nobil Duce

Făcea ceva mai mult când mi-era dragă,
Dar prețul de atunci i-a cam scăzut,
Cu'n singur mic adaos, o disgratie...
Aceasta dacă-Altete îți convine,
Poftim și-o ia...

DUCELE

— Eu, Sire, cum să spun...

LEAR

E fiica adoptivă-a urei mele,
Surghiunul i l-am dat cu jurământ,
Și numai un blestem mai are zestre.

DUCELE

Imi pare foarte rău, dar dacă așa e...

LEAR

Așa precum îți spun — atâta are.
Lipsește-te mai bine... (*regelui Franței*)

— Sire dragă,
Unindu-te cu rodul urei mele,
Ar fi s'o rup de-a-binelea cu tine...
Mai bine deci te leapădă de-o ființă
Pe care și Natura o reneagă.

REGELE FRANȚEI

Dar, Sire, pân'acum o lăudai,
Era odorul, cârja vieții tale,
Au ce-a făcut sărmana deodată,
Ca, vai, cât ai clipi să o despoi
De o suită 'ntreagă de favoruri?...
Să fie-o crimă-așa de grea la mijloc,
Cum nu e om pe lume să-și închipue,
— Sau doar un accident, de'nțelepciune...?

CORDELIA

Cum, Sire, sunt de-a-binelea lipsită
De arta de-a vorbi pe dinafară,
De-a spune câte'n lună și în stele,
Te rog să-i tălmăcești că nu-i la mijloc.
Vr'o faptă rea, sau faptă de ocară,
Omor — știu eu — sau vreo netrebnicie,
Ci lipsa unui lucru ce mă face
Cu-atâta mai avută: lingușirea,

Privirea dulce, prefăcătoria.
 Acestea îmi lipsesc din fericire,
 Și ele m'au pierdut.

LEAR

— La ce bun, Sire,
 Să am o fată-atâta de nebună?

REGELE FRANȚEI

Și asta-i tot?... O silă înnăscută
 De-a-și da pe față sufletul în vorbe?
 Rostește-te, tu Duce, mai întâi.
 — Iubirea doar iubire nu mai e
 Când alte gânduri ținta i-o întunecă.

DUCELE

Dă-mi, rege Lear, treimea cuvenită,
 Și gata sunt, din fata ta, Cordelia,
 Să fac ducesa mea...

LEAR

— Nici pomeneală!

DUCELE (Cordeliei)

Atunci îmi pare rău că ți-ai pierdut
 Odată cu părintele, bărbatul...

CORDELIA

Te du în pace căci eu nu-s de dat,
 Unui bărbat cu gândul doar la zestre.

REGELE FRANȚEI

Cordelia, cu cât mai prigoniță
 Cu-atât, frumoasa mea, ești mai iubită.
 Bogată pe cât ei te cred săracă,
 Te iau numai cu sufletul pe tine,
 Și fac din ura lor iubire'n mine.
(Regelui) Sărmana Ta copilă fără vină,
 De astăzi înainte e regină!

LEAR (se ridică de pe tron)

Atunci să-ți fie dragul meu, de bine!
 Fu fată nu mai am, — să n'o mai văd!
 Să plece! Dela mine-o vorbă n'are,
 De dragoste ori binecuvântare.

(Fanfară. Toți ies, afară de Regele Franței, Goneril, Regan și Cordelia.)

REGELE FRANȚEI (Cordeliei)

Să spunem bun-rămas acum surorilor.

GÖNERILA

Odoare, fără seamăn ale tatei,
 Cordelia plângând vă părăsește,
 Eu știu prea bine ce vă poate capul,
 Dar tac, fiind sora voastră cea mai mică.
 La sânul vostru iubitor, pe tata
 Vi-l las, vedeți să nu-l înnăbușiți....
 Adio amândorora...

REGELE LEAR

REGAN

— Ne știm noi,

Prea bine datoriam...

GONERIL

— Osteneste-te,

Să placi mai bine celui ce te-a luat.

CORDELIA

Vă las cu bine...

REGELE FRANȚEI

— Scumpa mea Cordelia (*pleacă
amândoi*).

GONERIL

Dragă soră, trebuie să vorbim în ceea ce ne privește de aproape pe amândouă. Cred că tata pleacă noaptea asta.

REGAN

Sigur. La tine. Luna viitoare-i la mine.

GONERIL

Ai văzut toane de bătrân? Cred că ne-am luminat!

Cordelia era copila lui cea dragă... și-ai văzut cum i-a căsunat...

REGAN

Bătrânețele. Slab de minte. De altfel mai niciodată n'a știut ce face,

GONERIL

Incă de când era tânăr, om în toată puterea, era un nesăbuit. Dar acum la bătrânețe? Incât vom avea de furcă nu numai cu firea lui nenorocită, dar și cu arțagurile vârstei și-ale șubrezeniei...

REGAN

O să-i năzărească și cu noi cum i-a năzărit cu bietul Kent.

GONERIL

Iși ia tocmăi rămas bun, cu toată pompa, dela regele Franței: noi să ne'nțelegem între timp: dacă tata, cu apucăturile pe care i le vedem, mai are vreo putere, văi de noi ce zile-amare-o să ne facă!

REGAN

E-un lucru la care trebuie să ne gândim.

GONERIL

Să batem fierul până-i cald... (*ies*)

(1. 2.), Castelul Ducelui Glo'ster.
Intră EDMUND cu o scrisoare.

EDMUND

Zeița mea-i Natura. Mă închin
Doar pravilelor ei, și-atâta tot!
De ce să-și rătădatina de mine,

Și legi mărunte larg să mă despoaie,
 Și-aceasta numai fiindcă am un frate
 Mai mare cu'n mănunchi de anotimpuri?
 De ce a fi din flori e-o infamie?
 Când boiul mi-e la fel de arătos,
 La fel de luminoasă mi-este mintea
 Și tot așa de bine-am fost croit
 Ca plodul cel mai bun al mamei mele?
 De ce să port atunci stigmat pe frunte?
 — Bastard! Copil de flori! Lepădătură!
 Ei bine, scumpul meu legitim, Edgar,
 Am drept și eu la drepturile tale;
 În ochii tatei nu-i la fel de scump
 Bastardul ca și fiul lui legitim?
 S'ajungă doar la timp scrisoarea asta,
 Și gata! (*Intră Glo'ster*)

GLO'STER

Ce hârtie citeai?

EDMUND

Nici una, milord (*vără scrisoarea în
 buzunar*).

GLO'STER

Atunci ce atâta grabă s'o faci dispărută?
 Un nimic, de ce să se ascundă...? Arată, hai,
 arată, dacă-i nimic, n'am nevoie de ochelari...

EDMUND

Iertare... e-o scrisoare dela fratele meu... n'am isprăvit-o de citit... dar pe cât am văzut cred că nu-i vrednică s'o cunoști...

GLO'STER

Dă-mi scrisoarea, domnul meu!

EDMUND

S'o dau, să n'o dau, tot rău iese; cuprinsul ei cam lasă de dorit...

GLO'STER

Să văd, să văd...

EDMUND

Nădăjduiesc, spre cinstea fratelui meu, c'a scris-o mai mult ca să-mi pună onestitatea la încercare...

GLO'STER (citește)

„Respectul și supunerea asta față de bătrâni, ne fac viața de nesuferit tocmai când suntem în toiul ei... ne țin departe de bunurile pământești până ce, cu vârsta, am pierdut orice gust de viață... Incep să-mi dau seama la ce sclavie caraghioasă și neghioabă ne supun satrapii ăștia de bătrâni... care-și impun bunul lor plac nu fiindcă au puterea, ci fiindcă noi suntem așa de proști ca să-i răbdăm. Vino la mine să vorbim pe'ndelete.

Dacă tata doarme până-l trezesc eu, tu te'nfrupți pe veci din jumătatea averii lui, Edgar". Hm! complot!... „doarme până-l trezesc eu"... „tu te'nfrupți pe veci din jumătatea averii lui!"... Fiul meu Edgar!... A avut el mână să scrie asta? minte să conceapă? inimă să rabde? — Când ți-a sosit, cine ți-a adus-o?

EDMUND

Nu mi-a fost adusă... aici e-aici... mi-a fost aruncată pe fereastră...

GLO'STER

Și ești sigur că e scrisul lui?

EDMUND

Dacă scria altceva, juram că-i scrisul lui... dar după cele cuprinse, bine mi-ar părea să nu fie.

GLO'STER

E scrisul lui.

EDMUND

De mâna lui... dar sper că nu inima i-a dictat...

GLO'STER

Nu te-a iscodit cumva vreodată?

EDMUND

Niciodată... E drept, l-am auzit adesea susținând că atunci când copiii sunt în floarea vieții, iar părintii pe ducă, bine-ar face tatăl să se pună sub tutela fiului, iar fiul să administreze averea tatălui...

GLO'STER

Ticălosul! Ah, ticălosul! — Du-te și-l caută: pune mâna pe el, ticălosul! Unde-i?

EDMUND

Sigur nu știu: dar rău n'ar fi să-ți stăpânești puțin revolta; să-l iscodești mai întâi, nu cumva să faci un pas greșit!... Dacă iei măsuri nechibzuite împotriva-i, fără să știi ce are omul în cap, îți închipui ce pată pe onoarea ta, și ce lovitură pentru-o inimă de copil!... Capul mi-l pun, c'a scris-o nu cu vreun gând rău, ci numai ca să-mi încerce dragostea pentru domnia ta...

GLO'STER

Crezi asta?

EDMUND

Dacă dorința ta socoate potrivit te-aș putea ascunde într'un loc de unde să ne poți auzi vorbind, ca singur auzul să-ți fie martor, — și asta, dacă vrei, chiar astă seară.

GLO'STER

Nu-l pot crede așa de monstru...

EDMUND

Nici eu.

GLO'STER

...cu un tată care-l iubește din toată inima... Cerule sfânt!... Edmund, dă te rog de el; vâra-i-te în sân; fă cum crezi tu mai bine: dau tot de pe mine, numai să știu ce să cred.

EDMUND

Mă duc numaidecât să-l caut... și văd eu în ce ape se scaldă...

GLO'STER

Eclipsele astea din urmă, de lună și de soare, nu-s de loc a bună; cu toate că înțelepciunea poate să le dea o explicație, totuși omul nu e mai puțin uluit de urmăriile lor: iubirea își pierde flacăra, prietenia rostul, frații se desbină; în cetăți: răzvrătiri, la țară răzmeriță, în palate, trădare; iar legătura dintre tată și fiu, ruptă... Nemernicul ăsta al meu cade la capitolul: copilul împotriva părintelui; regele iese din făgașurile firei: el e la capitolul: părintele împotriva copilului. Ne-am trecut anii cei mai frumoși ai vieții. Uneltiri, fățarnicii, tră-

dări și toate relele distrugătoare ne hărtuesc și însoțesc până la groapă. Vezi ce-i cu nemernicul, Edmund. Câștigul e numai al tău... Dar umblă cu grijă... Și nobilul, credinciosul Kent, izgonit!... Crima lui? Că- era om cinstit. Ciudat! ciudat!... (*iese*).

EDMUND

Ciudată mai este lumea asta Doamne! Norocul uneori ne părăsește de mult ce alergăm după el: Dar pentru asta noi nu punem vina pe noi, ci pe soare, lună și stele! Cu alte cuvinte: suntem criminali din motive de necesitate, proști din ordin ceresc, hoți și trădători printr'un fel de joc al sferelor. — Edgar! Vine la țanc, ca un desnodământ în tragedia greacă. Rolul meu acum e să-mi pun mască de melancolie pe față și să trag suspine de nebun scăpat din balamuc.

EDGAR

Dar ce-i frate Edmund? Ce gânduri rele te frământă?

EDMUND

De când n'ai mai văzut pe tata?

EDGAR

De ieri noapte.

EDMUND

Ai vorbit cu el?

EDGAR

Două ceasuri bătute.

EDMUND

V'ați despărțit în termeni buni? Nu i-ai citit nicio nemulțumire pe față, în vorbă?

EDGAR

Absolut nimic.

EDMUND

Gândește-te bine; nu l-ai jignit cu ceva? Dacă vrei să-mi știi părerea, nu căuta să dai ochi cu el! Așteaptă să-i treacă focul.

EDGAR

M'a 'ncondeiat vreun ticălos!

EDMUND

Tare mă tem și eu... Dar rogu-te, ai răbdare până-i trece! Vino la mine, voi face așa ca să auzi și tu ce spune; iar dacă ieși din casă nu o face fără arme asupra-ți.

EDGAR

Arme, frate?

EDMUND

Frater, înțelege, nu umbla neînarmat! Ți-a pus gând rău! Ce-am văzut și auzit ai

aflat: grozăvii însă și mai mari te pase;
fă-te nevăzut ascultă-mă!

EDGAR

Dar îmi dai curând de veste?
Sunt la ordinele tale... (*iese Edgar*).

EDMUND

Un tată 'ncrezător și-un frate nobil,
La cuget într'atâta de 'mpăcat,
Că nici prin gând nu-i trece de vreo cursă...
Nimica mai ușor decât să urci
Călare pe onesta-i neghiobie...
Imi văd tot planul... Dacă n'am moșii,
Am cap și capul face o avere.
Iar scopul iartă ori și ce mijloace! (*iese*)

(1. 3.). Palatul Ducelui de Albany.
Intră GONERIL și OSWALD, Intendentul ei

GONERIL

Cum? Tata mi-a lovit intendentul pen-
trucă i-a mustrat măscăriciul?

OSWALD

Da, doamnă...

GONERIL

— Zi și noapte mă jignește,
De fiecare dată alte toane,
Și-o nouă mojiție!... Nu e chip!

Suita-i de scandaluri doar se ține
 Iar el pentr'un nimic îmi face scene!
 Curând se'ntoarcé dela vânătoare:
 Mă fac bolnavă... nu-i mai spun o vorbă...
 Iar tu te faci că nici nu-l iei în seamă,
 Și las' pe mine...

OSWALD

— Vine chiar, Domniță

GONERIL

De el și de ai lui să nici nu-ți pese...
 De nu-i convine, ducă-se la soră-mea!
 Se'nșeală bietul om dacă mai crede
 Că morții pot să'nvie; s'a sfârșit!
 Când dau bătrânii'n mințile copiilor,
 Noi cată cel puțin din scurt să-i ținem
 Că uite o iau razna!... Nu uita,
 Și fă precum ți-am spus...

OSWALD

— Prea bine, Doamnă.

GONERIL

La fel eu șleahța lui de cavaleri;
 Ii țineți în respect cu orice preț.
 Cu mine nu se joacă, le arăt eu!
 Și scriu și sorei mele de cu vreme,
 Să știe ce să facă...

(1. 4.). Sală în același palat.
Intră KENT deghizat.

KENT

La vorbă să mai pot să mă prefac,
Punând în ea un iz străin, — și gata!
Degeaba n'am ajuns eu cerșetor...
Ah, Kent, dac'ai putea să te streкори
La cel ce te dela el te-a izgonit,
Că multă trebuință e de tine. (*Fanfară*)
(*Intră Lear, Cavalerii și suită*).

LEAR

Hai că mi-e foame. Gata masa?
Dar ce-i cu tine? Cine mai ești tu?

KENT

Un om, stăpâne.

LEAR

Și ce vrei?

KENT

Vreau să nu fiu mai puțin decât par; să
slujesc cu credință pe cel ce-și pune 'ncre-
derea în mine! să iubesc pe cel onest; să stau
de vorbă cu cel ce tace și face; să mă tem
de judecata de apoi; să mă bat dacă asta
mi-a mai rămas și să nu țin post.

LEAR

Dar ce ești tu?

KENT

Un om de inimă; adică un om tat așa de sărac ca și regele...

LEAR

Dacă tu ca supus ești tot așa de sărac cât este el ca rege, vai de capul tău. Și ce vrei dela mine?

KENT

Să slujesc.

LEAR

Pe cine?

KENT

Pe tine.

LEAR

Mă cunoști, omule?

KENT

Nu, Domnul meu; dar ai ceva în ochi după care se cunoaște stăpânul.

LEAR

Și ce anume?

KENT

Autoritatea.

LEAR

Și ce poți face tu?

KENT

Pot să țin un secret, să călăresc, să alerg, să înlătur o primejdie dând-o pe față, să fac fără teamă pe ștafeta; sunt bun să fac tot ce-i în stare să facă un om de rând; iar cel mai bun lucru în mine, e zelul.

LEAR

Vârsta?

KENT

Nu-s așa de tânăr domnul meu, ca să mă îndrăgostesc de-a femeie după voce, nici așa de bătrân ca să mă'nnebunesc după ea cu orice preț; duc în spinare ani 48.

LEAR

Urmează-mă. Te iau în slujba mea. Dacă la fel îmi placi și după masă, te mai țin și după aceia. Unde-i pușlamaua mea măscăriciul? (*intră Oswald*) Ei, omule, unde-i fiică-mea?

OSWALD

Mă iertați... (*iese*)

LEAR

Ce spune? Cheamă pe nerod înapoi... (*iese un cavaler*) — Unde mi-e nebunul? Parc'au dat cu toții ortul popii... (*reintră cavalerul*) Ei, ce-i? Nu vine stârpitura?

CAVALERUL

Spune, Măria Ta, că Domnița nu e bine...

LEAR

Ce nu vine sclavul când îl chem?

CAVALERUL

Mi-a răspuns pur și simplu că are treabă...

LEAR

Are treabă...

CAVALERUL

Sire, nu știu ce-i la mijloc... Dar tare mă tem că Majestatea Voastră nu-i înconjurat cu acea dragoste și considerație cu care era obișnuit; o schimbare vădită în purtare, atât la personalul de serviciu, cât și la Duce și fata Voastră...

LEAR

Așa crezi tu?

CAVALERUL

Cer iertare, Sire: dacă mă înșel. Dar datoria îmi impune să nu tac când mi se pare mie că Majestatea Voastră e jignită...

LEAR

Știi că și eu am avut impresia asta? Am observat dela o vreme o ușoară nepăsare față de mine; pe care am luat-o drept o năzăreală

a mea, mai mult decât o rea intenție... lucrul trebuie urmărit în deaproape... Dar unde mi-i nebunul? Nu l-am văzut de două zile.

CAVALERUL

De când domnița cea tânără a plecat, nu mai e în apele lui.

LEAR

Să nu mai vorbim de asta; am observat și eu. Du-te și spune fetei mele că vreau să-i vorbesc. (*iese un slujitor*) — Iar tu du-te și adu pe nebun. (*iese un slujitor. Reintră Oswald*) — Ehei, scumpe domn, va să zică, ați sosit... Cine sunt eu, scumpe domn?

OSWALD

Tatăl Doamnei mele.

LEAR

Tatăl Doamnei mele, ha!... Slugă păcătoasă, rob netrebnic, javră, lepădătură!

OSWALD

Nu-s nimic din toate astea, milord, vă cer iertare.

LEAR

Cum? Mai îndrăznești să-ți încrucișezi privirea cu a mea? Potae! (*îl lovește*)

OSWALD

Nu admit să fiu lovit, milord.

KENT

Nici să fii dat peste cap, potae? (*îi pune
medecă*)

LEAR

Îți mulțumesc, amice, așa slujitor mai rar!

KENT

Hai, ridică-te și-o șterge! Te'nvăț eu să
păstrezi distanțele! Șterge-o, hai, n'auzi?
Ori vrei să-ți măsoar spinarea, cât ești de
lung, matahală! Da mai bine fi om cu cap
și ia-o la sănătoasa! Așa vezi? (*îl îmbrân-
cește afară*)

LEAR

Prietene dragă-ți mulțumesc, uite, pentru
serviciul tău... (*îi dă bani*)

NEBUNUL (*intrând*)

Atunci îl iau și'n serviciul meu. Poftim
tichia! (*oferă lui Kent tichia*)

LEAR

Ehei ce mai faci drăguțule?

NEBUNUL

Ai face bine omule, să-mi iei tichia!

KENT

De ce nebune?

NEBUNUL

Cum de ce? Fiindcă ai luat partea unui om căzut în disgrație. Dacă mergi în bătaia vântului, gata guturaiul. Ia deci tichia mea; că uite, omul ăsta și-a gonit două din fete, iar pe a treia fără să vrea a binecuvântat-o, dacă-l urmezi trebuie neapărat să-mi porți tichia. Hei, ce mai nou tăticule? De ce n'am eu două tichii și două fete?

LEAR

De ce să ai băiete?

NEBUNUL

Ca să le dau tot și să-mi păstrez tichiile. Ia-o pe a mea și mai cere una dela fete.

LEAR

Ia seama băiețele, biciul!

NEBUNUL

Adevărul e un câine, îl dai în bice afară și-l ții la cotineată; pe când cucoana lui căteaua are voe să stea la gura sobei și să miroasă!

LEAR

Tâlharule!

NEBUNUL

Să-ți spun o poeză?

LEAR

Spune!

NEBUNUL

Ascultă, tăticle.

*Fii bogat dar să nu pară,
 Vorba pururi îți măsoară,
 Nu da tot cu împrumut,
 Nici din mână ce-ai avut,
 Află dela fiecare,
 Că-i mai bine de-a călare.
 Lasă-te de băutură
 Și de-atâta 'ncurcătură
 Și câștig pre legea mea,
 Sută'n sută vei avea.*

KENT

Asta-i nimica toată, nebune.

NEBUNUL

Nimica toată spune și avocatul care ple-
 dează degeaba. Nimic nu dai, nimic nu iese.
 Nu-i așa, tăticle?

LEAR

Cum nu iese? Iese *nimic*, băiatule...

NEBUNUL (Lui Kent).

Spune-i, te rog, că exact la atâta urecă și
 venitul pământurilor lui; pe mine nu mă
 crede, zice că-s măscărici...

LEAR

A cru măscărici!

NEBUNUL

Cunoști băiețică, deosebirea între un măscărici acru și unul dulce?

LEAR

Nu, flăcăule, spune.

NEBUNUL

*Cine te-a'nvățat să-ți dai
De pe tine tot ce ai,
Lângă mine — aicea vie,
Ca în locul lui să stai;
Doi nebuni atuncea ție,
Doi nebuni ți-or apărea
Unul acru în tichie,
Celălalt alătura!*

LEAR

Mă faci nebun cu alte cuvinte!

NEBUNUL

Din câte titluri ai avut, e tot ce ți-a mai rămas.

KENT

Dar nu-i nebun de loc stăpâne.

NEBUNUL

Zău că nu! Titlul mi-l dispută lorzii și mai-marii zilei; dacă aș pune monopol pe

nebunie, măre cum ar sări cu toți la parte!
Dar cucoanele trag de mine, să pună și ele
mâna pe o ciosvârtă de nebunie! Dă-mi un
ou tăticule, să-ți dau două coroane.

LEAR

Cum asta?

NEBUNUL

Foarte simplu. Sparg oul în două și-l dau
pe gât. Ce rămâne nu-s două coji? Când
ți-ai făcut coroana pe din două, și-ai lepă-
dat jumătățile, ai făcut ca morarul cu mă-
garul: ai luat măgarul în cârcă, să nu obo-
sească. Puțină minte mai ai sub coroana
cheliei tale, dacă pe cea de aur ai dat-o al-
tora. Dacă și acum îs nebun, un bici pe
spina cea din urmă care o spune.
(cântă)

Au plâns de bucurie dânsele.

Eu de mâhnire am cântat,

Că, vai, cu tronul s'a jucat

Un biet nebun de-a v'ați ascunsele!

— Fii bun, tăticule, și ia nebunului tău
un dascăl să-l învețe să mintă! Ce n'aș da să
știu...

LEAR

Dacă minți, la tălpi te bat. (se supără)

NEBUNUL

Vorbești par'c'ai fi rudă cu fetele tale!
 Numai că ele vor să mă bată la tălpi dacă
 spun adevărul; pe când tu, dacă nu-l spui,
 iar uneori sunt bătut fiindcă tac din gură!
 ...Mai bine orice decât nebun. Orice afară
 de tine, tăticule. ...Ți-ai curățit de coji deș-
 teptăciunea, până n'a mai rămas nimic la
 mijloc. ...Na, că vine una din coji! (*Intră
 Goneril*)

LEAR

Ei, fată, ce așa de încruntată?

NEBUNUL (*arătând pe Lear*).

Iată o păstaie de mazăre, fără pic de bob
 în ea!

GONERIL

Și nu dai voie numai măscăriciului
 Să fie fără frâu la vorbă, Sire,
 Ci e în jurul tău o'ntreagă șleahtă
 Ce pricnă ne caută într'una.
 Credeam că aducând la cunoștință,
 Să am din partea ta un pic de sprijin.
 Din felul însă cum te porți tu însuși
 Mă tem că mai degrabă îți acoperi,
 Și chiar încurajezi... Greșeală, Sire
 Dă-mi voie să ți-o spun, de neiertat.
 Drept care eu, spre binele-amândorură,

Voi ști să caut leacul la nevoie,
 În ciuda ori și căror neplăceri...

NEBUNUL

Că știi, tăticule:

*O vrabie hrăni un cuc odată,
 Dar fu de puii lui apoi mâncată.*

Așa că lumânarea s'a stins și noi am rămas
 pe întunec...

LEAR

Ești fata mea?

GONERIL

— Ei lasă asta, Sire.

De ce n'ai reveni la 'nțelepciunea
 De care-ai dat dovadă totdeauna,
 Lăsându-te de lucruri care fac
 Din tine-un om de nerecunoscut.

LEAR

Mă știe vr'unul dintre voi, sunt Lear?
 Sunt pașii, ochii, glasul lui sunt oare?
 Ori bietul nu mai e în toată firea?
 Ori poate că-i e somn și'n somn visează?...
 Au cine-mi poate spune cine sunt?

NEBUNUL

Umbra Regelui Lear.

LEAR

Aha, să știi. Fîndcă după semnele suveranității și mărturiile conștiinței, mi-aș face o iluzie să cred că am două fete.

NEBUNUL

Care să facă din tine un tată ascultător.

LEAR

Numele dumitale, frumoasă Doamnă?

GONERIL

Mirarea dumitale cam aduce
 Cu-atâtea alte pozne ce ne faci...
 Te rog să ne'nțelegem dragă tată,
 Te rog să fii pe-atîta de 'nțelept,
 Pe cât ești de bătrîn și venerabil.
 Popor de scutieri îmi ții în preajmă,
 Așa de desfrânați și de zănatici
 Că molipsită de purtarea lor
 Această curte numai curte nu e,
 Ci han de desmățare și desfrâu,
 Tavernă, lupanar ne este casa
 Și nu palat de veche maiestate.
 Rușinea leacul singură și-l cere:
 Și nu-i mai bine Tu chiar să ni-l dai?
 — De pildă reducându-ți din alai
 Și astfel rînduind ca în suită
 Doar oameni cum se cade să rămână,
 Ce se respectă'n ei ca și în Tine. —

LEAR

Ah, beznele din Iad! — Să-mi puie șeaua!
 Să-mi vină cavalerii! — Monstru tânăr,
 Bastardă, plec, mă duc, te las cu bine...
 Mai am de-acu'nainte doar o fată!

GONERIL

Pe slugi le bați; iar șleahta-ți deșuchiață
 De oameni de ispravă joc își bate...
 (*Intră Albany*)

LEAR

Păcat de cei ce fac în viață binele...
 (*Lui Albany*) Iubite ai venit?... Ai auzit?
 Să-mi fie gata caii! — Monstruoasă
 In genere e nerecunoștința,
 Dar și mai monstruoasă e atunci
 Când poartă chiar un nume de copilă.

ALBANY

Dar, Sire, liniștește-te...

LEAR

— Zmeoaică!

Năpârcă, minți! ...Suita mea-i din oameni
 Din cei mai buni și cei mai de ispravă,
 Curteni ce n'au uitat să-și ție rangul
 Și rostul și-l cunosc din fir-a-păr!
 — Cordelia, ce bună-ai fost cu mine.
 Și cât m'ai scos din fire tu atunci!
 Dar vorba ta, unealtă de tortură

Când inima mi-a stors-o de iubire
De ce cu fiere vai, nu mi-a umplut-o!..

(se bate cu pumnii în cap)

Mai bate, Rege Lear, acum în uşă
C'ai dat pe uşă-afară 'nțelepciunea,
Şi'n casă ai rămas cu nebunia...

— Lăsaţi-mă, plecaţi...

ALBANY

— Mă crede, Sire,

Că am în toată-această întâmplare
Atâta vină cât şi cunoştinţă.

LEAR

Se poate... — Tu, Natură, zeea noastră,
Opreşte-ţi mersul dacă este vorba
Să faci făptura asta să rodească.
— Aşază'n boiul ei sterilitate,
Striveşte orice sâmbur de iubire,
Ca trupul rătăcit să n'aibe parte
De cel mai mic fior de zămislire.
Iar dacă tot îi arde de prăsilă,
Cu fiere plodul tu i-l plămădeşte,
Ca pruncul chin să-i fie, şi să fie
De-a-pururi pentru mamă o dojană.
Pe frunte pune-i cute timpurii
Cu lacrima obrazul i-l brăzdează.
Şi-ţi bate joc de ea, şi ia în răs
Tot jarul şi pojarul ei de mamă.
Ca'n veci să simtă şarpele c'o muşcă
De sânul care-a fost cu mine vitreg!

— Să mergem, hai să mergem. — Ce rușine
Să-mi sdruncin bărbăția 'n halul ăsta,
Să-ți fac fără să vreau atâta cinste
Cu lacrima în mine podidită.

— De trăznet să ai parte! Rana crudă,
De blestemul de tată 'nfiptă'n tine,
Te roadă pân' la os! Lumina ochilor,
Ți-o smulg, bătrân nebun, dacă mai plângi.
Și'n drum eu ți-o arunc cu plâns cu tot,
Ca pietrele măcar să le înmoaie...
Ha, iată ce-am ajuns... Dar nu-i nimica,
Mai am o fată, bună și cuminte,
Te spun eu, lasă, mutra de lupoaică
Cu ghiara o să-ți sfâșie, să vezi,
Să vezi când mi-oi intra din nou în pielea
Pe care-i fi crezând c'am lepădat-o!
(ies Lear, Kent, suita)

GONERIL

Ei ce zici?

ALBANY

— Scumpă, știi cât te iubesc...
Dar nu pot fi atâta de nedrept.

GONERIL

Ei bun, ajunge. — Oswald, unde ești?
(nebunului)

Iar tu pungaș, cu nume de bufon.
Fă bine și te du după stăpănu-ți.

NEBUNUL

Tată Lear, tată Lear un moment! Ia pe nebun cu tine...

*O vulpe-așa de rea
Și eu aș spânzura,
Dar, vai n'am o para
Și-un ștreang ar cam costa
Deci șterge-o, nu mai sta! (iese)*

GONERIL

Avu idee bună dumnealui:
O sută de soldați! Nimic mai practic,
Și sigur pentru el, decât o sută,
O sută chiar în cap!... ca din senin
La cel mai mic parapon, sau vreo toană,
Să-și pună nebunia lui în arme,
Și sluj în fața lui să țină Curtea!

ALBANY

Îți faci păreri.

GONERIL

— Nu, nu, nu-mi fac păreri.
Primejdia s'o 'nlătur eu mai bine,
Decât pe mine ea! Mi-l știu eu cine-i;
De tot ce s'a'ntâmplat am scris surorii,
Să-l ia acuma ea cu cei o sută,
Să văd îi mai convine? — Ascultă Oswald,
Ai scris scrisoarea aceea?

OSWALD

— Chiar de-atuncea.

Ei, ia-ți ceva soldați și fugi călare,
 Arată-i teama noastră punct cu punct,
 Și-adaugă și tot ce ar putea
 S'o facă și mai gravă. Hai, grăbește-te,
 Și 'ntoarce-te la fel. (*iese Oswald*) O, nu,
 [milord,
 Eu n'am să râd de stearpa ta blândețe
 Și tot atât de stearpa politețe;
 Dar lasă-mă să spun că lumea râde
 Mai mult de lipsa ta de 'nțelepciune,
 Decât ți-admiră marea bunătate...

ALBANY

Eu nu pot spune cât vezi tu de bine.
 Dar cel ce vrea prea mult, puțin obține.

GONERIL

Ei bine, om vedea.

ALBANY

— Da, da, la urmă!

(1. 5.). Cărțe în fața oceluiași palat.
 Intră LEAR, KENT, NEBUNUL.

LEAR

Du-te tu'nainte, la Glo'ster, cu scrisoarea
 asta. Din tot ce știi, nu spune fetei mele
 nimic mai mult decât ce te'ntreabă ea, după
 ce-a citit. Dacă nu zorești, îți iau înainte.

KENT

Nu dorm, milord, până nu'nmânez scri-soarea. (*iese*)

NEBUNUL

Dacă creierul omului ar sta'n călcâi n'ar căpăta și el degerături...?

LEAR

Ba bine că nu.

NEBUNUL

Atunci, bucură-te, creierul tău nu va avea nevoie de papuci.

LEAR

Ha, hă, hă...

NEBUNUL

A, să vezi cum o să te primescă ailaltă. Că deși una seamănă cu alta ca un măr domnesc cu unul pădureț, eu știu ce știu!

LEAR

Și ce știi tu?

NEBUNUL

Știu că la gust seamănă ca un măr pădureț cu alt măr pădureț. Ia spune-mi mie, de ce stă nasul în mijlocul feței?

LEAR

De ce?

NEBUNUL

Ei cum de ce? Ca să ție ochii de o parte și de alta a nasului; așa ca ceea ce omul nu poate mirosi să poată trage cu ochiul!

LEAR

Am fost nedrept cu Cordelia...

NEBUNUL

Da știi cum își face stridia scoica?

LEAR

Nu.

NEBUNUL

Nici eu. Da pot să-ți spun de ce melcul are o căsuță.

LEAR

De ce?

NEBUNUL

Ca să-și vâre capu'n ea; și nu ca s'o dea la fete și să-i rămână coarnele pe din afară..

LEAR

Să-ți vină nebuniile! Auzi d-ta, un tată bun ca mine... Gata caii?

NEBUNUL

S'au dus măgarii să-i aducă. Dacă cele șapte stele nu-s mai multe decât șapte, e dintr'o anume pricină.

LEAR

Că nu-s opt!

NEBUNUL

Bravo! Ce bun nebun ai mai fi!

LEAR

Am să-i iau tot înapoi cu forța. Monstru de nerecunoștință!...

NEBUNUL

Dac'ai fii nebunul meu, tăticule, aș spune să te bată c'ai îmbătrânit prea de vreme...

LEAR

Cum așa?

NEBUNUL

N'ai voie să'mbătrânești până nu-ți vin mințile la cap.

LEAR

Ah, Doamne, de nu mi-aș ieși din minți... Să-mi păstrez firea, ca să nu-mi pierd mințile... (*intră un Domn*) Ei, gata caii?

DOMNUL

Gata, Sire.

LEAR

Hai, băiatule.

NEBUNUL

Ah, fatà care râde văzându-ne plecând,
V'asigur c'o să plângă — și poate, pe cu-
[rând! (*ies*)

(2. 1.). Castelul Contelui Glo'ster
Intră EDMUND și CURAN întâlnindu-se.

EDMUND

Bună ziua.

CURAN

Bună ziua, domnul meu. Am fost la tatăl
d-tale. I-am dat de știre că ducele de Corn-
wal și Regan, ducesa lui, vor fi la el noaptea
astă.

EDMUND

De unde până unde?

CURAN

Știu eu? Vei fi aflat ce se spune'n toate
părțile... fel de fel de șvonuri, lucruri spuse
deocamdată numai la ureche...

EDMUND

Nu. De ce e vorbă?

CURAN

De războiu între ducii de Cornwall și Al-
bany. N'ai auzit?

EDMUND

N'am auzit nimic.

CURAN

Ai să auzi pe curând. Rămâi eu bine. (*iese*)

EDMUND

Deci Ducele-i aici chiar noaptea asta...
 Cu-atât mai bine, merge de minune!
 Sărmanul Edgar! Tatăl meu a pus
 Soldați numaidecât să mi-l ridice;
 Iar mie — acuma tot ce-mi mai rămâne
 E-o mică stratagemă... Deci la treabă!
 Și Doamne ajută!.. — Frate auzi? Coboară.

(*Intră Edgar*)

Bătrânul te pândește. Fugi din cale-i.
 Ți-a dat de urmă. Fugi, — de partea ta
 Ai noaptea, cu ascunzișuri de 'ntunerec...
 Vorbiși cumva de rău pe celalt Duce?
 Căci vin cu-o falcă'n cer chiar noaptea asta.
 Doar n'ai spus, știu și eu? — ceva de dânșii
 De planul lor ascuns contra cumnatului?!...

EDGAR

Dar n'am spus un cuvânt.

EDMUND

A, tata! Vine! Ssst! Mă fac că sar,
 Cu sabia la tine... Sari și tu,
 Și'ncepi să mi-te aperi cât mai bine...
 — Pe loc predă-te tatii!... Ei, lumină!

Tu fugi n'auzi?... — O torță! — Mergi cu
[bine!

(iese Edgar)

Un pic de sânge seurs acum va face
Să pară c'a fost luptă'n toată regula!

(se rănește la braț)

Ei, câte secături nu fac la fel!

Ah, tată, tată, ajutor...

(Intră Glo'ster și sujitori cu torțe).

GLO'STER

— Ei, Edmund,

Arată-mi pe netrebnic!

EDMUND

— Sta în umbră

Cu sabia în mână, mormăind

Descânțece și luna conjurând-o

Să-i vină'ntr'ajutor...

GLO'STER

— Dar unde-i?

EDMUND

— Uite,

Cum sânger!

GLO'STER

— Unde, unde-i ticălosul?

EDMUND

A șters-o'n colo... N'avea încotro...

GLO'STER

In grabă după el... (*ies câțiva slujitori*)

— Cum ..N'avea 'ncotro?"

EDMUND

Vroia cu orice preț să te omor!

Văzând însă și el cu câtă groază

Privesc o faptă-așa de monstruoasă,

Deodată trage sabia la mine

Și sare asupra mea!

Țintește chiar la braț. Dar dându-și seama

Că pus în gardă eu mă reculeg,

Și gata de atac îi stau în față,

— Ori poate speriat că dau alarma,

O ia la sănătoasa!...

GLO'STER

— A, și crede,

Mai crede deșuchiatul c'o să-mi scape?

Il prind eu!... lasă!... Astăzi chiar sosește

Iubitul nostru Duce, Domnul nostru.

Indată el va da în țară sfoară

Că cel ce va aduce pe nemernic

La temniță, va bine-merita,

Iar cel ce-l va ascunde, va muri.

Mișelul!.... Și-ăsta, vai, e fiul meu!

(*fanfară*)

E Ducele! Dar ce-o fi vrând cu mine?

...Pun străji, cu voia lui, la toate porțile:

Tâlhare, n'ai să-i scapi! Dela un capăt

La celălalt al țării, pun ștafete,

Ca mutra'n lung și lat să ți-o împartă.
 — Iar ție — adevărat copil de sânge
 Să știi că am să-ți las averea toată.
(Intră Cornwall, Regan și suită).

CORNWALL

Iubite prieten, cum? e-adevărat?
 Imi vine-o știre tristă la ureche...

REGAN

De nu e svon, pedeapsa cea mai mare
 E încă o pedeapsă prea ușoară.
 Să te omoare? Cine? Finul nostru!
 Pe care chiar bătrânu-l botezase.

GLO'STER

Ah, Doamnă-mi crapă-obrazul de rușine.

REGAN

Să nu se fi'nhăitat cu ticăloșii
 Din ceata rea a tatei...

GLO'STER

— Nu știu Doamnă.
 Dar știu că-i groaznic, groaznic...

EDMUND

— Da, era,
 Din ceata lor...

REGAN

— Atuncea nu-i mirare

Că mintea i-au sucit-o... Chiar acuma,
Sunt pusă'n cunoștință, printr'o știre
A soră-mi, cu tot ce se petrece.
Poftescă dacă vrea să stea la mine,
Că nici nu mă găsește!

CORNWALL

— Nici pe mine!

Ca Edmund, înțeleg și eu copil!
El ține la părinte!...

EDMUND

— Vai, se poate?

GLO'STER

L'a prins asupra faptei... și în luptă,
Săracul, cum vedeți, a fost rănit...

CORNWALL

L-ați pus în urmărire?

GLO'STER

— Da.

CORNWALL

— Să-l prindem.

Și-l punem noi la locul lui! Din parte-mi,
Îți dau de pe acum puteri depline.

— Iar Edmund tu să știi că fapta ta

In cinste și în slavă te ridică:
Drept care noi te luăm cu noi la curte.
Al nostru ești, așa bărbat ne trebuie!

EDMUND

Al vostru sunt pe vieață și pe moarte.

GLO'STER

Iar eu vă mulțumesc.

CORNWALL

— Dar nu știi Glo'ster...

REGAN

Dece cu noaptea'n cap venim la tine...
Imi scrie tata, sora chiar îmi scrie.
De-o ceartă între dâșii... tare-aș vrea,
De-aci să le răspund și nu de-acasă...
Ștafetele sunt gata... Vechi prieten,
Ne vine'ntr'ajutor cu inima
Și mintea, să eșim dintr'un împas
Ce-și cere deslegarea...

GLO'STER

— Dar sunt gata:
Sunteți în casa mea ca'n casa voastră.
(fanfară, ies)

(2. 1.). In fața castelului lui Glo'ster.
Intră KENT și OSWALD, separat.

KENT

Trage sabia, potae! *(își scoate sabia)*

OSWALD

Lasă-mă'n pace; n'am nimic de împărțit cu
[tine.

KENT

În gardă, secătură; vii cu misive contra regelui, și iei parte unei păpuși sulemenite împotriva unui rege-tată? Trage sabia, nemernicule, să-ți sfârtec țurloaiete! Trage lepădătură, dă-i drumul!

OSWALD

Ajutor, ajutor, mă omoară!

KENT

Lovește, haimana, apără-te secătură; apără-te fandositate, lovește (*îl bate*).

OSWALD

Ajutor, mă omoară, mă omoară!

(*Intră Edmund, cu sabia în mână, Cornwall, Regan, Glo'ster și slujitori*).

EDMUND

Dar ce s'a întâmplat? (*ii separă*)

KENT

— Hai, nătăfleată!

CORNWALL

Destul îți spun! Acel ce face un pas
E mort pe loc! Din ce v'ați luat la harță?

REGAN

Ceartă între solul regelui și-al surorii mele!?

CORNWALL

Care-i pricina? Spuneți.

OSWALD

Abia mai răsuflu, milord.

KENT

Cred și eu! Vitejia ți-a tăiat respiraarea!
Mișel netrebnic — rușine omenească! Prost
[croitor trebuie să te fi croit!

CORNWALL

Dar spuneți ce-a fost între voi?

OSWALD

Un bătrân deșuchiat care'n loc să-mi fie
recunoscător că i-am cruțat barba căruntă.

KENT

Dați-mi voie. Altețe, să fac var din li-
cheaua asta colțoasă ca să tencuiesc cu el pe-
reții unei haznale. Mi-ai cruțat barba că-
runtă, codobatură?

CORNWALL

Ajunge, ce atâta mojicie?
Așa vorbești cu mine, bădărane?

KENT

Ca omul la necaz vorbesc, Altețe.

CORNWALL

De ce, de ce necaz?

KENT

— Necaz, Altețe...

CORNWALL

Dar ce-ai înnebunit?

GLO'STER

— I-un om de treabă...

KENT

Pe lume nu sunt prieteni mai la toartă
Ca eu cu-argatul ăsta...

CORNWALL

— Cum argat?

De ce argat?

KENT

— Știu eu? Nu-mi place mutra lui.

CORNWALL

Atunci poate și-a mea, a celorlalți.

KENT

Pe lume rostul meu e să fiu sincer.
Și spun că n'am văzut în viață mutră
Mai acră ca aceia care stă
Pe umerii de colo...

CORNWALL

— Știi că-mi place?

Imi plac acești mojici dintr'o bucată,
 Ce fac o vieață'ntreagă pe nebunii...
 Dar știu măgari la fel de sinceri care
 Sub cinstea lor mai multă mișelie
 Și prefăcătorie știu s'ascundă,
 Ca mii de proști cu șira'ncovoiată
 Și tot respectul lor servit pe tavă...
 Jicnitu-l-ai cumva?

OSWALD

— De loc, Altețe.

Doar regele găsit-a de cuviință
 Să dea odată'n mine, din senin.
 Iar el pe semne hangul ca să-i ție
 Imi pune iac'ășa deodată piedecă.
 Mă calcă în picioare, mă lovește.
 Și face după aceea pe grozavul.
 Pe rege lucru-acesta îl încântă,
 Și azi de dragul faptei lui de-atuncea,
 Din nou îl văd pe mine că tăbară...

CORNWALL

Sunt lași ce fac, ca Ajax, pe grozavii!
 — Indată să mi-l puneți la butuci!
 Grozav și venerabil fanfaron,
 Te'nvăț eu minte — brută învechită!

KENT

Sunt, Doamne, prea bătrân să mai învăț.
 Tu pune-mă de vrei și la butuci,

Dar află că-s în slujba unui rege.
La tine din porunca lui venit-am.
Și-ar fi nelegiuire — cred — să-i pui
Trimisul în butuci!...

CORNWALL

— Ba, am să-l pun!

Să stea până la prânz!

REGAN

— Numai atâta?

Să stea până la noapte, până mâine!

KENT

Domniță, cel puțin de dragul regelui
Se cade să te porți ceva mai bine...

REGAN

Cu robii eu mă port așa cum vreau.

CORNWALL

Dar nu crezi că la chip parcă aduce
Cu cel de care sora ne vorbește?

(se aduc butuci)

GLO'STER

Să nu faci, vai, cumva una ca asta!
El seama o să dea Măriei Sale.
Stăpânul lui... O astfel de pedeapsă
E numai pentru oamenii de rând...
Și Regele va lua drept o jignire
Să-și vadă omul...

CORNWALL

— Asta mă privește.

REGAN

Dar ce va spune sora-atunci văzându-și
Pe-al ei batjocorit de un netrebnic?
Hai iute la butuci!

*(Kent e pus la butuci. Ies toți, afară de
Glo'ster și Kent).*

GLO'STER

Imi pare foarte rău de tine, prietene.
Așa vor ei și pace! Deocamdată
S'avem răbdare...

KENT

— Nu-ți mai bate capul!
Fiind mort de trudă, știu că am să moțai
Puțin, iar după-aceea am să fluier...
Așa, onestitate — așa îți trebuie...
Te las cu bine, Domnul meu.

GLO'STER

— De vină
E Ducele, și rău are să-i pară! *(iese)*

KENT

S'ar zice c'am sărit din lac în puț...
— Apropie-te soare ca o lampă,
De lumea asta rea, să tălmăcesc
La raza ta prielnică scrisoarea...

Pe lumea asta numai suferința
 Mai crede în minuni! (*citește*) —
 [Dela Cordelia!

A fost din fericire înștiințată
 De rostul meu ascuns... la ea-i nădejdea
 Să scoată țara asta din impas,
 S'o vindece, s'o pună pe picioare...
 Iar tu te folosește de prilej
 Și ochii tăi împovărați de veghe
 Intoarce-i dela casa blestemată.
 Noroace, noapte bună... mai surâde-mi,
 Și tu puțin și mai întoarce-ți roata...
 (*adoarme*)

(2. 3.). Pădure.
 Intră EDGAR.

EDGAR

Din om în om osânda mi-au strigat-o
 Și abia dacă prin scorburi furiat
 Scăpai cu chiu și vai de urmărire...
 Nu-i petec de pământ, ori colț de mare
 În care de iscoade să nu dau...
 De ele cată deci să mă ferească.
 Drept care m'am gândit să pun pe mine
 Un chip străin, o tristă'nfățișare.
 De om ajuns mai rău ca dobitoacele...
 Cu glod mă voi mânji, mă voi încinge
 Cu-o sdreanță și cu părul încâlțit,

In pielea goală, vânturi înfrunța-voi
 Și toate prigonirile din ceruri.
 Pe drumuri vechi de țară vezi zănatici,
 Cu ace, cuie, crăci de rozmarin
 Și ghimpi înfipti în pielea tăbăcită,
 Și'n halul ăsta, ba cu câte-un bocet
 Ori mai cu vreun blestem, cerșind prin sate,
 Intrând cu sila'n fermele sărace,
 La stâni, sau mori, prin târguri prăpădite...
 — Un om zănatic, da, un Tom Nebunul,
 Atâta sunt și eu de-aci'nainte... (*iese*)

(2. 4.). In fața castelului lui Glo'ster.
 Intră LEAR, NEBUNUL și un DOMN.

LEAR

Ciudat! Să plece din senin de-acasă,
 Și fără să dea drumul vestitorului!...

DOMNUL

Pe cât știu eu, cam pân'azi noapte Sire.
 Nici vorbă de plecat...

KENT

— Trăiască regele!

LEAR

Dar ce e? In butuci? Ai căpiat?
 Te joci de-a desonoarea?

KENT

— Nu, stăpâne.

NEBUNUL

Ha, ha, te-ai pus la jambiere!

LEAR

Dar cine-atuncia mi te-a luat drept cobză,
Și cobză te-a legat?

KENT

— Un fiu și-o fată.

LEAR

Ei fugi de-acolo!

KENT

— Da!

LEAR

— Ei nu se poate!

KENT

Eu spun că da.

LEAR

— Și eu îți spun că nu.

KENT

Chiar ei.

LEAR

— Și eu îți spun că nu se poate!
Pe Jupiter!...

KENT

— Eu, Sire, pe Junona!

LEAR

Se poate-așa ceva...? Dar e o crimă.
 Trimisul într'atât să-mi înjosească...
 De unde până unde? Spune, repede,
 Din fir-a-păr îmi spune...

KENT

— Prea mărite,

Scrisoarea la palat când o'nmânam,
 Abia mă ridicasem de pe locul
 Pe care ngenunchiasem, că sosește
 Un crainic fumegând de zăpușeală
 Și-abia mai respirând de salutări
 Aduse ca din partea Gonerilei,
 Stăpâna lui. Imi taie mie calea,
 Și dă scrisoarea. Regan o citește,
 Și iute ea își sună tot conacul,
 In șei cu toți s'aruncă, iar pe mine
 Mă lasă să aștept, pân'o avea
 Răgaz să stea de vorbă și cu mine.
 Când iată dau cu ochii chiar de acela,
 Ce-mi dase toată treaba peste cap,
 Chiar insul ce fusese mai deunăzi,
 Cu Tine, Sire-atâta de obraznic.
 Imi pierd atuncea cumpătul, mă'nfurii,
 Și sar la el! Mișelul strigă, țipă,
 Și scoală casa'n sus... Drept care, Sire,

Copiii Tăi găsiră de cuviință
Așa cum vezi, trimisul să-ți cinstească.

NEBUNUL

Tot se chiamă că e iarnă, câtă vreme mai
sunt rațe sălbatice...

*Copii cerșetorilor
Se nasc adesea orbi,
Copii domnitorilor
Adesea-s pui de corbi...*

LEAR

Imi urcă parcă sângele la cap...
Coboară-te de-aice, nebunie,
Că tâmpla îmi plesnește...
— Unde-i Regan?

KENT

Cu Ducele'năuntru...

LEAR

Lăsați-mă, nu veniți după mine (*iese*)

DOMNUL

Și asta-i tot ce-ai făcut?

KENT

Tot. Dar cum se face că regele vine cu-o
excortă așa de mică?

NEBUNUL

Dacă te puneau în butuci pentru o'ntre-
bare ca asta, mai înțelegeam!

KENT

De ce, nebune?

NEBUNUL

O să te trimitem la o școală de furnici ca să afli că iarna nu se lucrează. Când dai la vale o roată mare, mai slăbește-o puțin din mână, că de nu, vii cu ea de-a berbeleacu! Dar dimpotrivă, când unul mai mare ca tine merge la deal, ține-te și tu după el. Dacă găsești un înțelept care să-ți dea un sfat mai bun, dă-mi-l pe al meu înapoi, că venind dela un nebun, cată să-l urmeze nu-mai nebunii!

*Căci unii sufletul și-l dau
Cu orice preț să te urmeze
Dar iute tălpășița-și iau
De cum a prins să ne'nmoreze.*

*Așa ceva cu noi nu merge:
Deșteptii fug, nebunii stau,
Mișelu-i prost dacă n'o șterge
Nebunii sufletul și-l dau.*

KENT

Unde-ai mai învățat și p'asta nebune?

NEBUNUL

In orice caz, nu dela niște butuci, înțeleptule!... (*Reintră Lear cu Glo'ster*)

LEAR

Refuză să mă vadă? Sunt bolnavi?

Au fost pe drum o noapte 'ntreagă?

[Mofturi!

Tertipuri... Mă înfruntă... Se feresc...

Vreau un răspuns mai bun...

GLO'STER

— Măria Ta,

Tu bine știi ce fire are Ducele,

Știi bine ce 'ndărătnic e la toate.

LEAR

Blestem pe capul lui; eu vreau să văd:

Pricepi ori nu? pe Duce și Ducesă,

Soția lui!

GLO'STER

— Așa le-am spus și eu!

LEAR

Le-ai spus și tu! Măi omule, pricepe...

GLO'STER

Pricep, Măria Ta...

KENT

— Un rege vrea

Cu'n Duce să vorbească — un părinte

Cu fata lui, iar ea să facă bine

Să vie-aici... Le-ai spus așa ori ba?

Te-apucă nebunia!... „Firea Ducelui“!

Ei bine spune firei lui grozave.
 Că... Nu!... Mai bine, nu! — O fi bolnav...
 Și boala-i în conflict cu datoria,
 Când prima datorie-i sănătatea...
 Mai poți să fii, de pildă'n toată firea,
 Când firea ți-e bolnavă? — Nu, răbdare...
 Mânia îmi întunecă vederea
 Și-amestec sănătoșii cu bolnavii (*uitându-se*
[la Kent])

La naiba. Dar de ce chiar în butuci?
 I-un lucru care-mi dă de bănuț
 Că boala asta-a lor e doar o vorbă...
 — Să vie-un om! Să meargă să le spună
 Că vreau să-i văd: acum, pe amândoi!
 Ori bat la ușa lor cu darabana
 Să scol din somn și morții!...
 (*Reintră Glo'ster cu Cornwall, Regan, slu-*
jitori).
 A! Iată-vă!

CORNWALL

— Ne bucură.... (*Kent e pus în*
libertate)

REGAN

— Mă'ncântă că te văd.

LEAR

Mă'ncântă și pe mine, fiindcă-alminterea,
 Ar fi să divorțez de un mormânt,
 Al maică-tii, crezând-o adulteră. (*Lui Kent*)

Ei slobod?... Mai vorbim de asta noi...
 Ah! Regan, ai o scorpie de soră...
 Și-a 'nfipt aicea ghiara-i blestemată,
 Abia mai pot vorbi!... De necrezut
 Cu ce instinct de fiară, dragă Regan...

REGAN

Ei lasă tată!... Tare mi-este teamă,
 Că sora își cunoaște datoria
 Mai bine ca un tată...

LEAR

— Cum așa?

REGAN

O știu o ființă prea ascultătoare...
 A pus și ea o șleahtă la respect!
 Și nu pe drept cuvânt?

LEAR

— Afurisita!

REGAN

Tu, Sire, ești bătrân. In tine vieța
 Se clatină pe marginea prăpastiei...
 De ce nu te-ai lăsa condus atuncea
 De cei ce poate drumu-l văd mai bine?
 Intoarce-te la ea, mai bine, tată,
 Și spune-i c'ai greșit...

LEAR

— Și să mă ierte!

Ei, știi că-i o idee! Să'ngenunchi,
(îngenunche) De pildă, și să-i spun: odorul
 [tatii,

Imi iartă bătrânețile și boala,
 Iți cad, fetița tatii în genunchi,
 Și-ți cer o sdreanță, două... pat... și-o pâine!

REGAN

Ajunge... încetează cu năsbătiile!
 Intoarce-te la dânsa.

LEAR *(ridicându-se)*

— Niciodată!

Cu ochii m'a rănit, și m'a mușcat
 De inimă cu limbă de năpârcă.
 Grămadă cadă grindinele cerului
 Pe capu-i blestemat — și'n osu-i tânăr
 Mocirle de miazme zăbovească!

CORNWALL

Vai, Sire, vai!...

LEAR

— Voi trăznete istețe,

În ochii ei haini, cu lănci de pară,
 Infigeți bezna nopții... Neguri stoarse,
 Din mlaștine de soarele puternic,
 Mâncați-i frumusețea, să se măruie
 Din marea și deșarta-i îngâmfare!

REGAN

Vai zei din cer, la fel o să-mi ureze
Și mie numai ce i-o cășuna!...

LEAR

Ba nu, tu ești copila mea cea bună!
In ochi ea are iaduri care ard,
Când ochii tăi mă mângăie aproape.
Tu pricină să-mi cauți n'ai putea,
In față să-mi arunci cuvinte grele,
Alaiul să mi-l tai... ba și tainul, —
Ca pân'la urmă chiar să-mi pui zăvorul,
In casă'mpiedecându-mă să intru...
Tu ai, copilă, simțul datoriei,
Tu știi, de pildă, ce-i recunoștința,
Și n'ai uitat desigur că ți-am dat
Ca zestre jumătate din regat.

REGAN

Da, da... dar să venim la fapte, Sire!

LEAR

Dar omul în butuci de ce mi-ați pus?
(*fanfară*)

CORNWALL

Trompetă? Ce-o fi asta?

REGAN

— Știu, e soră-mea.
Mi-a scris că vine-aci cât mai de grabă.
(*Intră Oswald*)

LEAR

— A, uite și potaia!
Licheaua cu'ngâmfarea'mprumutată
Din grațiile'nalte-ale stăpânei
Afară javră!

CORNWALL

— Sire, mai încet...

LEAR

Cum? solul, solul meu chiar, în butuci?
Tu Regan nici habar n'aveai, desigur...

(Intră Goneril)

Dar cine vine? Ceruri preacurate,
Bătrânii dacă dragi vă-sunt cumva,
Și voi dați lumii ghes către supunere,
Bătrâne dac'ați fost și voi vneodată.
Stați astăzi toate-alătura de mine,
Și-mi luați o clipă partea... — Goneril,
Obrazul tot nu-ți crapă de rușine
In fața bărbii mele de părinte? *(lui Regan)*
O iei de mână?

GONERIL

— Cum să nu mă ia?

Pe cine oare am jignit? Jignire?
S'o creadă dacă vor nesăbuiții,
Să-i spuie astfel cine aiurează!...

LEAR

Ah, nu te sparge piept... Mai ai răbdare...
Dar cine în butuci mi-a pus trimisul?

CORNWALL

Chiar eu, și pentr'un lucru, Te asigur,
Ce nu-i prea face cinste...

LEAR

— Dumneata?

REGAN

' Dar tată, stăpânește-te... ești șubred...
Fii bun și stai la dânsa toată luna,
Din oameni reducându-ți jumătate.
Pe urmă vii la mine... Deocamdată,
De-acasă fiind plecată, n'am nimica
Din rostul unei bune găzduiri...

LEAR

La ea să mai mă'ntorc? Cu jumătate,
Din oameni, alungați?... In ruptul capului!
Mai bine mă lipsesc de așternut,
Dau piept cu dușmăniile văzduhului,
Cu ploi și grindini, -- fac tovarășie,
Cu lupul și cu bufnița mai bine!
La ea să mai mă'naorc? Mai bine slugă,
Sau gloabă, la rânđașul ei netrebnic!
(arată pe Oswald)

GONERIL

Mă rog, cum vrei..

LEAR

— Atât te rog eu, fată,
Să nu mă scoți din minți.., te las cu bine,

Copila mea, eu n'am să te mai tulbur...
 E cea din urmă oară când te văd...
 — Și vai când te gândești că-i fata mea
 Că-i trup din trupul meu... N'am să te cert.
 Pedeapsa vie când o vrea — eu n'am să cer
 Nimica purtătorului de trăznete,
 De tine nu m'oi plânge-a-tot-puternicului,
 Iți dau răgaz să mi te'ndrești... — Răbdare.
 Voi sta cu toți curtenii mei la Regan.

REGAN

Dar nu-i așa de lesne, nu știam,
 La mine c'ai să vii și pregătită
 Eu nu-s pentru-o primire — așa cum trebuie.
 Impacă-te...

LEAR

— E tot ce poți să-mi spui?

REGAN

Mă tem că da... De ce nu ți-ar ajunge,
 Adică jumătate din suită!

GONERIL

De ce nu te-ai sluji de-aceeaș oameni
 Pe care-i am și eu?

REGAN

— Mă rog, de ce nu?
 De ce n'ar fi doar douăzeci și cinci!

LEAR

Eu v'am dat tot...

REGAN

— Și bine ai făcut.

LEAR

V'am dat în seamă tot, și în păstrare,
Și-am luat cu mine doar un drept: să am
O sută, doar o sută de curteni...

REGAN

Am spus — și o repet — doar o pătrime...

LEAR

Sunt răi pe lume care par arhangheli,
Alătura de alții!... Mare lucru
Să nu fii cel mai negru om din lume...

(Gonerilei)

Mă'ntorc la tine... Cincizeci e'ndoitul
La douăzeci și cinci... Deci și iubirea
In tine e două ori mai mare.

GONERIL

Dar, Sire, ce nevoie de atâția,
Când cinci sau zece oameni pentru tine,
Cu încă zece-ai mei la îndemână...

LEAR

De ce atâți?... adevărat, de ce?

De ce ca cerșetor să ai atâția?
 De ce să ai mai mult decât îți trebuie?
 Un Domn i-un simplu Domn, dar doamna-
 [Doamnă!

La unii 'mbrăcăminte e un lux,
 Dar tu de ce să pui pe tine boarfe
 Când nici nu-ți țin de cald, dacă e vorba?...
 Dă-mi Cerule, răbdare — ah, răbdare,
 Să pot să'ndur!... Mă vezi aci bătrân,
 Lovit de două ori: de griji și vârstă,
 De două ori nenorocit... De ești
 Chiar tu care 'mpotriva unui tată
 Unit-ai două inimi de copilă,
 De mine nu-ți mai bate joc făcându-mă
 Să rabd atât: Dă-mi fulger de mânie
 In mână mai curând decât să lași
 Ca lacrimile, arme de muiere,
 Obrajii de bărbat să mi-i brăzdeze!
 Ah, scorpîi, n'am să plâng! M'oi răzbuna
 Așa ca tot pământul, da, pământul,
 Pământul de sub voi să se cutremure...
 Aha, credeți că plâng? Eu nu voi plânge,
 Deși de plâns motive am atâtea...
 Dar inima în mii și mii de cioburi
 Mi-aș sparge-o mai curând decât să plâng,
 Nebun oe sunt! — Nebune rege Lear.

(3. 1.). Pârloagă.

Furtună înainte. Intră KENT și un Domn întal-
nindu-se.

KENT

Dar cine umblă acolo, pe furtună?

DOMNUL

Un om la fel cu vreme rea în suflet.

KENT

Pe tine te cunosc. Dar unde-i regele?

DOMNUL

În luptă bietul om cu elementele,
Rugându-se de vânturi să arunce
În mare tot pământul, sau să umfle
Și verse tot oceanul pe uscat,
— Să puie-odată capăt omenirii!...
Își smulge părul alb în uraganul
Ce sguduie cu furie văzduhul,
Și 'ncearcă'n lumea mică-a lui de om
Să'nfrunte, să se ia parcă la harță,
Cu cerul și pământul! Pe o noapte,
În care cea mai aprigă ursoaică,

Să n'aibă pic de lapte stă chită
 Cu puii ei flămânzi în vizuină,
 Iar lupii, leii, — de-ar crăpa de foame
 Iși țin de groază blana la uscat,
 El fuge'n capul gol și chieamă moartea!

KENT

Și cine e cu el?

DOMNUL

— Numai nebunul.

Incearcă, bietul, rănila din suflet
 Să-i lege cu o glumă...

KENT

— Te cunosc...

Mă 'ncumet deci să-ți dau pe față-o știre
 Pe care eu mă bizui... S'a iscat —
 Deși deocamdată nu se vede
 Fiind amândoi la fel de prefăcuți,
 Zăzanie 'ntre cei doi Duci... Drept care,
 Din Franța care-abia-aștepta prilejul
 Sosit-au oști ce'n taină-au pus piciorul
 În porturile noastre mai de seamă,
 Și'n ochii țării flamure-și înalță.
 De ai în mine deci atâta 'ncredere
 O goană să dai numai pân'la Dover,
 Acolo ai găsi o ființă care
 Din inimă --- să știi — s'ar bucura
 Să-i spui de chipul nemaipomenit
 Cum regele'n picioare e călcat

De-o vezi pe Dânsa — cum și bănuese —
 Arată-i și inelul ...îți va spune
 Indată cine-a fost necunoscutul...
 — Ia naiba cu furtuna asta! — plec.
 Pe rege să mi-l caut...

DOMNUL

— Asta-i tot?

KENT

Atât aveam de spus, dar mult mai multe
 Sunt poate de făcut... S'o luăm acum,
 În două părți opuse, și acela
 Ce dă întâi de rege, să anunțe. (*ies separat*)

(3. 2.). Altă parte a pârloagei.
 Intră LEAR și NEBUNUL.

LEAR

Suflați până vă spargeți, uragane,
 Ah, suflă vijelie până crăpi,
 Vărsați-vă cu furie puhoai
 Și faceți din clopotnițe o apă,
 Pe care numai cruci să mai plutească!
 Voi fulgere de foc mai iuți ca gândul,
 Ștafete ale trăznetului care
 Despică tufa codrului în două,
 Aceste tâmpile albe pârjoliți-mă,
 Iar tunetul a-tot-sguduitor
 Turtească-odată pântecul planetei

Tiparele Naturei să le sfarme,
Și'n vânt s'arunce tot ce e sămânță,
De nerecunoștință pe pământ!

NEBUNUL

Tăticule dragă, intră'n casă și cere fetelor
Binecuvântare... că-i o noapte căreia nu-i
[pasă nici de înțelept, nici de nebun...

LEAR

Mugește din rărunchi și scui pă flacăra,
Și varsă ploaie — ploaie, vânt și trăznet,
Și foc!... Copiii sunt ăștia? — Elemente,
Eu nu vă cert c'ați fi cu mine rele:
Căci vouă nu v'am spus „copiii mei“
Și nu v'am dat o țară pe din două...
Cu mine fiți atuncea cât de crude,
Sunt iată, prada voastră, da, și sunt
Un lucru de nimic și de ocară...
Dar spun că sunteți slugi necredincioase,
Cu două fete rele, înțelese,
Să duceți un războiu cumplit cu-o frunte
Albită și pleșuvă cum e asta...
— Mișei, mișei cu toții!

NEBUNUL

— Cel ce are
O streășină sub care să-și vâre capul, să știi
Că-i om cu streășină la cap!

LEAR

Ci eu voi fi oglinda îndurării...
O vorbă nu mai spun...

KENT

— Cine-i acolo?

NEBUNUL

Ei cine! Un sceptru și-o tichie, un înțelept
[și un nebun.

KENT

Or fi pe lume nopți să ieși din casă,
Dar, Sire, nu pe-o noapte cum e asta,
Când până și jivinele se sperie
Și sgribulite fug în vizuină.
Trosnește și se năruie văzduhul.
Și-i peste firea omului să'ndure.

LEAR

Măreții zei ce fac atâta larmă
Pe sus, să scoată-acuma la lumină
Măcar acuma pe răufăcători.
Cutremură-te trup ce porți în tine
Vreo faptă neatinsă de justiție.
Ascundeți-vă mâini pătate'n sânge,
Iar voi fățarnici veșnici ai virtuții
Mișei, sperjuri, tâlhari ce pân' acuma
Treceți drept oameni buni și cum se cade,
Deși la vieața altora vă darăți
Cu dinții toți din gură elănțați ,

— Voi crime'n întunerec zăvorite,
 Vă spargeți zidul, lacătul și taina,
 Și cereți îndurare că din ceruri
 Vin trâmbițe de neagră judecată!
 ...Eu știu că'n vieață n'am păcătuit,
 Cu mine alții, vai, păcătură...

KENT

In preajmă-i o colibă. Hai să cerem,
 O mână de-ajutor... poate ne-o da...

LEAR

Sunt parcă scos din minți... — Ehei, băiete,
 Ți place?... Cum, ți-e frig?... Eu numai
 [dârdăi...

Vorbeai de niște paie, — mare lucru
 I-un paiu — când te gândești — la casa
 [omului!...

NEBUNUL (cântând)

*Un om dacă are un dram doar de minte
 Apciu! Și e ploaie și vânt,
 Cu toate se 'mpacă-aci pe pământ,
 Dar ploaia îi dă înainte.*

LEAR

Așa-i băiete; du-mă la colibă.

NEBUNUL

Iată zău, o noapte să răcorești cu ea o
 [curtezană

Dar să nu plec până nu fac o profecie.
 Când omul nu va mai minți
 Crâșmarii vinul n'or stropi
 Pe rug în loc de credincioși,
 Când noi vedea-vom ticăloși,
 Când lumea nu s'o mai bârfi,
 Iar hoții n'or mai huzuri,
 Atunci bătrânul Albion
 Cuprins va fi de un ciclon,
 Iar tu porni-vei mai cuminte
 Punându-ți dreptul înainte. (*ies*)

(3. 3.). Pârloaga. În fața unei colibe.
 Intră LEAR, KENT și NEBUNUL.

LEAR

Adică-i mare lucru că furtuna
 Mă biciuie și muștră pân' la oase?
 De ciură când e trupul năpădit.
 O boala mai mărunță-i jucărie! —
 Gonit dacă te afli de un urs,
 Mai poți simți când cazi în nesimțire?
 Furtuna dinăuntru amuțește
 Furtuna de afară, și aud
 În mine doar bătăile de inimă...
 Ah nrecunoștință de copil,
 Ce mușcă cu plăcere mâna care
 Ți duce dumaticatul pân' la gură!
 Dar nu, să nu mă plâng... — Voi pedepsi!..
 ...Pe-o noapte-așa de neagră dat afară!...

Vărsați-vă puhoaie! Am să rabd.
 Și eu o noapte... Regan... Goneril...
 Doar pâinea nu v'a dat-o dela gură
 Bătrânul vostru tată... S'a sfârșit!
 Să nu mă mai gândesc, că'nnebunesc...

KENT

Stăpâne să intrăm...

LEAR

— Ba intră tu! —

Păzește-ți pielea tu măcar... căci mie
 Furtuna-mi mai împrăștie din gânduri...
 Atâta cel puțin... dar am să intru...

(Nebunului)

Dar tu întâi, băete... Biată lume
 Rămasă pe afară... — Intră tu...
 Rugându-mă, cu timpul adormi-voi

(Nebunul intră)

Și sunt atâția oropsiți ai soartei!
 Pe unde s'or piti pe vremea asta?
 Și cum vor fi luptând cu capul gol
 Și coapsele sleite și ieșite
 Prin ochiurile sdrențelor căscate?
 Dar ce să mai vorbim, gustați și voi
 Regi falnici, din plăcerile exilului,
 Și voi ca toată lumea îndurați
 Ca dând din fericirea voastră altora
 Să fie'n ceruri cumpăna mai dreaptă...

EDGAR (dinăuntru)

Un stânjen și juma'! Un stânjen și juma'!
Tom Nebunul! (*Nebunul dă fuga din colibă*)

NEBUNUL

Nu intra tăticule! Necuratul! Ajutor,
[necuratul!]

KENT

Dă mâna 'neoa? Cine-i acolo?

NEBUNUL

Necuratu-i, necuratu! Spune că-l chiamă
[Tom.]

KENT

Cine ești tu care mormăi în paie. Arată-te.
(*Intră Edgar ca scăpat din balamuc*).

EDGAR

Fugiți, fugiți că vine Scaraoțki!
Prin spinii aspri. aspru e și vântul!
Brr! Du-te'n patul rece și'ncălzește-te!

LEAR

Da cum ai ajuns în halul ăsta, omule? Nu
[cumva
Ți-ai dat și tu averea fetelor!]

EDGAR

Faceți-vă milă și pomană de Tom Nebunul. Marele Tartor l-a trecut val-vârtej prin

foc și pârjol, prin mlaștină și mocirlă, i-a pus inima în dinți ca să sară pe un murg la trap peste poduri de o șchioapă, după umbra lui trădătoare. Trăiască cele cinci simțuri! Brr! Brr! Brr! (*clăntăne din dinți, furtuna continuă*). Ferească cerul de vârtejuri. Faceți-vă milă de Tom nebunul, că-i urmărit de marele Tartor! (*se înțeapă*) Na că-l înțep: aici, aici și-aici!

LEAR

Să știi că fetele l-au adus în halul ăsta!
Le-a dat și el tot de pe el...

NEBUNUL

Ba și-a păstrat un șort, că altfel ne crăpa
[obrazul de rușine!

LEAR

Atuncea și pe capul lor să cadă
Atâtea grindini câte's în văzduh!

KENT

Dar n'are fete, Sire.

LEAR

— Ticălosule,

In iad cu tine!... Cine decât fetele
Puteau în halul ăsta să-l aducă?
Tu nu știi că-i la modă ca părinții —
Să poarte spini pe ei dela odraslă?

Și au dreptate, — cine puse pelicanul
Să facă pui din propria lui carne?

EDGAR

Pelican ședea pe dealul Pelicanului
Ehei, allo, allo, ho-ho-ho-ho!...

NEBUNUL

Noaptea asta rece o să facă din noi nu-
mai nebuni și măscărici...

EDGAR

Păzea că vine Tartorul! Ascultă de pă-
rinți; ține-te de cuvânt, nu 'njura, nu te
amesteca cu jumătatea legitimă a aproapelui,
după zorzoane să nu-ți lase gura apă! Tom
dârdăie. Brr!

LEAR

Da' ce-ai fost tu?

EDGAR

Valet. Mândru la inimă și minte! Purtam
mănuși la pălărie; am jurat tot atâtea jură-
minte câte cuvinte și le-am călcat în fața
prea-cuvioasă a cerului. Vinul tare mi-a plă-
cut; eram prefăcut din fire, plecam ușor
urechea; la faptă sângerous; ca o scroafă de
puturos, ca vulpea de viclean, ca lupul de
lacom, turbat ca un câine turbat, prădalnic
ca un leu!... Vezi ca nici scârțăitul ghetelor,

nici foșnetul mătasei să nu te trădeze în ochii femeii tale...

Prin spinii aspri, aspru e și vântul,

Și face vuuu, vuuu, vââj... și vââj...

Băietе, lasă-l, lasă-mi-l în pace... (*furtuna continuă*)

LEAR

Mai bine în mormânt decât în pielea goală să înfrunți asprimile cerului! Oare omul nu-i nimic decât atâta? Să stăm să judecăm: tu nu datorezi viermelui nici un fir de mătase, vitei nicio blană, oaiei niciun fir de lână, dihorului niciun miros... Ha, iată trei oameni care nu mai sunt ei. Tu ești lucrul în sine! Omul ne'mbrăcat nu-i altceva decât un biet animal în pielea goală și'n două copite — ca tine! (*smulgându-și hainele de pe el*)

Jos cu voi! Jos cu voi
straie de căpătuială! Desfă-mi cataramele...

NEBUNUL

Astâmpără-te tăticle, ce-i asta?... E o noapte prea afurisită ca să faci baie... Acum o flacăra în câmp ar fi ca o inimă de holtei bătrân: o scânteie, și restul trupului ghiață. — Uite, vine un foc pe două picioare.

(*Intră Glo'ster cu o torță*).

EDGAR

Uite Tartorul de care vorbeam! El face de jurnă dela stingerea focurilor până la cânta-

tul cocoşului; el îţi face ochii să curgă sau
 ți-i face sbanghii, sau îţi crapă buza'n
 două!... el rugineşte bobul de grâu și vatămă
 toată făptura....

*Sfântul Sisoî de trei ori a dat
 De Mama Pădurei și i-a strigat:
 „Vino băbușco, vino la mine!“
 Băbușca da, i-a jurat că vine,
 „Da fugi cotoroanțo, fugi dela mine“.*

KENT

Cum îi mai e Măriei Tale?

LEAR

Cine-i ăla?

KENT

Cine-i acolo? Ce cauți aici?

GLO'STER

Ce căutați voi aici? Cum vă chiamă?

EDGAR

Eu îs Tom Nebunul, ăl de se'ndoapă cu
 broaște de râu, și-i dus cu biciu din plasă'n
 plasă și pus în butuci și la răcoare, că a avut
 odată trei livrele în cărcă, șase cămăși de
 piele, cal între picioare și sabie'n mână...

*Dar șoarecii și alte mărunte jivine,
 Tainul mi-l fură de șapte ani și mai bine.*

Păzea iubitule, taci, Tartore, taci afurisitule!

GLO'STER

Cum, Sire, asta ți-e tovărășia?

EDGAR

Prințul Intunerecului e un Domn; ți spune
drac și-l chiamă Scaraotki!

GLO'STER

Așa-i de decăzut sărmanul trup,
Că-și blestemă-obârșia...

EDGAR

— Dârdăi, dârdăi...

GLO'STER

Dar, Sire, vin'la mine... Orice-ar fi,
Eu trec peste porunca lor haină!
Ei vor ca'n fața ta să trag zăvorul
Și'n noapte fără milă să te-alung...
Eu însă-mi iau curajul să te chem
La cald și la o masă ce Te-așteaptă.

LEAR

Intâi să schimb cu filozofu-o vorbă...
— De unde vine trăznetul, de pldă?

KENT

Primește, Sire drag și mergi cu dânsul...

LEAR

O vorbă cu'nvățatul meu din Theba...
..Și care e obiectul științei voastre?....

EDGAR

E cum s'alung un drac și să strivesc...
Un vierme...

LEAR (lui Edgar)

— Pâst!... o vorbă la ureche

KENT

Mai roagă-l, că începe s'o ia razna...
Să-l luăm, să-l luăm de-aici...

GLO'STER

— Dar cum să facem?
(*furtuna continuă*)

I-au pus gând rău, se pare... Bietul Kent,
Păcat c'a fost gonit... avea dreptate..
— Incepe s'o ia razna ...cred și eu.
Chiar eu mă simt aproape scos din minte...
Avut-am un copil și-a trebuit
Și eu să mi-l alung — închipuește-ți --
C'a vrut să mă omoare, ticălosul!
Un fiu, auzi? Pe care îl iubeam
Cum nimenea pe lume n'a iubit...
De aceea spun, mă simt ca aiurit...
Dar vai ce noapte... Sire, te implor..

LEAR

Imploră tu... imploră... filosoafe.
Acordă-mi buna ta tovărășie...

EDGAR

Dar Tom cam dârdâe!

GLO'STER

— Veniți odată...
Coliba este caldă...

LEAR

— Hai cu toții!

KENT

Pe aici, Măria ta...

LEAR

— Cu filosoful!...
Nici mort eu nu mă las de filosof...

KENT

Să-l luăm atunci cu noi... să-i facem pofta.

GLO'STER

Bun, adu-l tu...

KENT

— Prietene, hai, vino

Și tu cu noi...

LEAR

— Hai, hai. Ateniene:

GLO'STER

Tăcere, sst!

EDGAR

— Grozavul cavaler

Veni în turnul negru și la cer
Porni să strige: Pâsss!... tăcere.. pâsss!
Miroase-a sânge de saxon răps!... (ies)

(3. 4.). Odaie într'o fermă pendiute de castel.
Intră LEAR, KENT, NEBUNUL și EDGAR.

LEAR

Le dau în judecată! — Martorii!
(lui Edgar) — Vin, șezi aici, judecător de
[viță!
(Nebunului) — Tu prea'nvățate, stai aci! —
[Ah, viperele!

EDGAR

Uite-te la el ce ochi face! — Adică la tri-
bunal aveți nevoie de ocheade. Doamnă?
Treci pârâul, vin la mine!...

NEBUNUL

*Barca însă i-o luat apă
Biata fată nu mai scapă,
Nici la tine nu mai vine.*

LEAR

Procesul mai întâi... Să vie martorii!
(lui Edgar)

376731

Tu ia-ți fotoliul, procuror în robă
(*nebunului*)

Iar tu, a doua vită înhămată
La jugul de onoare al dreptății
Tu stai alături. (*lui Kent*) Stai și tu:
[ești juriul!

EDGAR

Toarce!... Pisica e un animal cenușiu.

LEAR

S'o judecăm pe ea întâi! Dumneaei e
[Gonerila.

NEBUNUL

Vin aici, Madam Gonerila te chiamă?...

LEAR

Să poftescă să nege!

NEBUNUL

Scuzați, vă luasem drept banca acuzaților.

LEAR

Și ceastălaltă! Ochii ei cruciși
Îți spun ce zace'ntr'ânsa. Arestați-o!
Pe ea că fugе!.... Doamne, ce mai Curte!
Tu Jude mituit, de ce ai scăpat-o?

EDGAR

Trăiască bunul simț și celelalte!

KENT

Vai, Sire, unde-ți este bărbăția?

EDGAR

Incep de dragul lui să-mi curgă lacrimi...
Și jocul pareă văd că mi-l încureă...

LEAR

Trei javre! Uite, uite cum mă latră...

EDGAR

Lasă că Tom dă el de ele! Fugiți d'acolo,
[javrelor!]

*Aibe botul alb sau nu,
Fie fără colți sau cu,
Javră ori prepelicar,
Corcitură sau ogar,
Câini de lux sau câini râioși,
Sau de viță ciobănească,
Toți știu să chelălăiască,
Și-or s'o șteargă, bietii, dacă
Tom Nebunu-i dă'n târbacă!*

Ai diri-diri, brrr! — Gata! — Hai să dăm
iama prin praznice, hramuri, iarmaroace.
Nebune Tom, plosca ta-i cam goală...

LEAR

Atunci să se facă anatomia Reganei. Să
vedem ce-i crește în jurul inimii; e oare
în firea lucrurilor să existe inimi de piatră?

(*lui Edgar*) Ei, musiu, te iau în suita mea de-o sută, — numai că nu-mi place croiala hainelor tale... Ai să-mi spui că-s persane... dar n'ai face rău să le schimbi...

KENT

Ascultă, Sire drag; culcă-te aci și odihnește-te o clipă.

LEAR

Nu face gălăgie, nu face gălăgie. Trage perdelele, așa bun; mâine dimineață, cinăm... Așa vezi?

NEBUNUL

Iar eu la prânz m'oi duce la culcare.
(*Intră Glo'ster*).

GLO'STER

Ascultă, nu știi unde mi-e stăpânul?

KENT

Aici, dar nu-l trezi, că aiurează...

GLO'STER.

Fii bun și ia-l pe sus atuncea, prietene!
Am dat de-o conspirație 'mpotriva-i.
Am targa pregătită să ni-l'ducem
Pe brațe pân'la Dover, doar acolo
Mai poate să rămâie'n bună pază...

(3. 5.). Castelul lui Glo'ster
Intră CORNWALL, REGAN, GONERIL, EDMUND
și SLUJITORI.

CORNWALL

Pleacă repede la soțul tău și arată-i scri-
soarea asta; armata franceză a debarcat.
Căutați pe Glo'ster, trădătorul! (*ies câțiva
slujitori*)

REGAN

Să-l spânzure pe loc!

GONERIL

Să-i scoată ochii!

CORNWALL

Lăsați-l pe seama furiei mele. Edmund, vei
fi însoțitorul sorii mele; răsbunarea pregă-
tită tatălui tău nu-i pentru ochii copilului.
Duceți-vă la Duce, și sfătuiți-l să grăbească
recrutările; noi vom face la fel, ștafetele să
schimbe repede veștile 'ntre noi. La reve-
dere, scumpă soră; la revedere, iubite Lord
Glo'ster. (*Intră Oswald*)
Ei ce mai veste? Unde, unde-i regele?

OSWALD

In grabă ridicat de Lordul Glo'ster.
Vre-o zece cavaleri, de nu mai mulți,
Plecară într'un suflet după rege,
Și'n poartă l-au ajuns ca împreună

Cu alți vasali, de-ai Ducelui, să-l ducă
Spre Dover unde prieteni înarmați
Se pare că-l așteaptă...

CORNWALL

— Goneril.

Sai repede în șea!

GONERIL

— Iubită soră,

Și tu milord, adio...

CORNWALL

— Adio, Edmund!

(Ies Goneril, Edmund, Oswald).

— Iar voi pe trădător să mi-l găsiți.

Și cobză ca pe hoți să mi-l legați!

(ies alți slujitori).

...De ce l'aș da pe mâna judecății,

Când pot să-l execut chiar eu, pe loc?

Mă poate cineva împiedeca?

(Intră Glo'ster adus de doi sau trei)

REGAN

— Vulpoi bătrân!

CORNWALL

Legăți-mi-l pe loc, legați-l cobză!

GLO'STER

Dar parcă, dragii mei, îmi sunteți oaspeți...

E asta omenie?...

CORNWALL

Așa, legați-l

REGAN

Mai tare! Strângeți tare! — Ah, mișelul,

GLO'STER

Mișel? Mișel?! De unde până unde?

CORNWALL

Legăți-l bine. Așa! Așa, tâlhare.

(Regan îi smulge barba)

GLO'STER

Dar cum se poate... vai!... îmi smulgeți
[barba?]

REGAN

Că-i albă și la fel de ticăloasă!...

GLO'STER

Toți perii-aceștia smulși s'or ridica,
 Odată, crudă Doamnă, să te-acuze!
 Sunt gazda, gazda voastră — cum se poate
 Cu-o mână de tâlhari să jefuiți
 Onoarea unui om ce v'a cinstit?...
 — Și ce vreți dela mine?

CORNWALL

— O scrisoare!

Din Franța, dela dușman...

REGAN

— Știm noi totul...

Hai repede!

CORNWALL

— Și ce e cu complotul,
Și-o mână de mișei ce-au pus piciorul,
În țară, de curând?...

REGAN

— Și'n mâna căroră,
Pe regele nebun încredințarați?
Vorbește!

GLO'STER

— E-o scrisoare în doi peri,
Pornită dintr'o tabără neutră.
Și nu dela dușman...

CORNWALL

— Vulpoi bătrân!

REGAN

Minciună!

CORNWALL

— Unde-i regele acuma?

GLO'STER

La Dover.

REGAN

— Da? Și cine l-a trimis?

Din ce îndemn?

CORNWALL

— De ce tocmai la Dover?

Fă bine și răspunde!

GLO'STER

— Pus la stâlp,

Voi sta și eu la stâlp...

REGAN

— De ce la Dover?

GLO'STER

E, fiindcă mai lipsea să scoți cu ghiara

Doar ochii, Doamnă, bietului tău tată,

Iar sora ta barbară colți de fiară

In carnea lui de rege să înfigă!

Și marea de atâtea uragane

Sub fruntea lui pleșuvă adunate,

Urca până la ceruri de revoltă,

Să stingă toate torțele din stele,

Când inima bătrânului pribeag

Făcea să plângă cerul în puhoai...

O haită de urla la ușa voastră

Pe-o noapte-așa de crâncenă — spuneai:

Vai, bieții lupi, deschide-le portare...

Ah, tare-aș vrea să văd și eu odată

Cum zii pe nemernici se răzbună.

CORNWALL

Cam greu s'ajungi să vezi, — pe ochii tăi
Eu azi îmi pun călcâiul! Țineți-l!

GLO'STER

Bătrâni veți fi cu toții... ajutați-mă...
— Vai Doamne, ce cruzime! — îndurare...

REGAN

Cu'n ochi acum râzi, cu altul plângi...
— Al doilea!

CORNWALL

— Să vezi ce-i răzbunarea!

1 SLUJITOR

Altete, Te-am slujit de mic copil
Da-ți dau acum un sfat — ferește-ți mâna.

REGAN

Ce spune?

I SLUJITOR (Reganei)

— De-ai avea și tu o barbă,
Ți-aș smulge-o de necaz... Ajunge-odată!

CORNWALL

Așa vorbești mișelule? (*trag sabia și luptă*)

1 SLUJITOR

-- Ia seama!

REGAN

Dă-mi sabia! Așa obrăznicie! (*ia o sabie și
[se repede la el, pe la spate]*)
— Auzi nerușinare!...

1 SLUJITOR

— M'a ucis!

Mai ai un ochi, milord, să vezi o crimă...
(*moare*)

CORNWALL

Ba n'o să vadă nici măcar atâta!
Mai uite-te, sgâește-te infame!

GLO'STER

In beznă... fără nimeni... Unde-i Edmund?
Aprinde-te de tot ce e iubire,
Copilul meu iubit, și mă răzbună!

REGAN

Mai chiamă-acuma, trădător nemernic,
Pe cel pe care desgustarea l-a făcut
Pe față mișelia să ți-o dea,
Și-i prea drept ca de tine să se'ndure!

GLO'STER

Și eu care de Edgar m'am temut!
Ah, Cerule, îndură-te de Edgar.
Și iartă-mă...

REGAN

— Cu el pe poartă-afară,
Să-și taie drumul singur pân'la Dover...
(iese unul cu Glo'ster)

— Ei, cum îți merge? Ești așa de palid!...

CORNWALL

Rănit... am fost rănit.. Să nu mă lași...
Gonește pe mișelul fără ochi,
Aruncă pe maidan otreapa asta...
Dă-mi brațul, Regan. sângerez de-o rană
Venită-așa de nelalocul ei...
(iese dus de Regan)

1 SLUJITOR

Să mor dacă sfârșește el cu bine!

3 SLUJITOR

De moare'n patul ei așa netrebnică
Femeia nu-i femee, ci o scorpie!

2 SLUJITOR

Noi haide pe bătrân să-l dăm acuma
Pe mâna vagabondului, nebunul,
Să-l ducă unde capul l-o tăia...

3 SLUJITOR

Mergi tu... că eu mă duc să caut scamă,
Și-o leacă de albuș de pus pe rană...
(ies separat)

(4. 1). Pârloaga.
Intră EDGAR.

EDGAR

Mai bine-aşa cum sunt: hulit mai bine,
Decât slăvit de-o lume prefăcută.

Când cazii de jos de tot puțin îți pasă,
Dar cazii ceva mai rău dela 'nălțime,
Mărire prin urmare ție,

Văzduh de necuprins! — o'mbrățișare!
Un vierme'n hăul tău dacă se pierde,
E liber cel puțin. — Dar cine vine?

(Intră Glo'ster, condus de un bătrân)

— E tata! Dus de mână... Vieață, vieață.
Ceva de ne mai ține pe pământ,
E jocul trist al soartei schimbătoare...

BATRANUL

Da, da, optzeci de ani lucrai în șir.
În slujba dumitale și-a bătrânului

GLO'STER

De-acum, moșnege, vezi-ți de-ale tale.
Tu nu poți cu nimica să-mi ajuți,
Iar ție îți poți face numai rău...

BĂTRÂNUL

Dar drumul n'ai să poți să ți-l mai vezi...

GLO'STER

Și dacă? Mi-a slujit ceva vederea?
 Mai am de mers? Au n'am văzut destul,
 Și-am dat numai în gropi până acuma?
 Mai bine — dacă-i vorba — fără ochi!
 ...Ce crud am fost cu tine, dragă Edgar,
 O clipă doar să pot să mi te pipăi,
 Și-aș crede că vederea îmi revine.

BĂTRÂNUL

Dar cine e acolo?

EDGAR

— Cine poate....

Să spună cine e. — să spună oare
 Că e mai oropsit decât sunt alții?...

BĂTRÂNUL

Tom, Tom Nebunul!

EDGAR (aparte)

— Cine știe

Ce mari nefericiri ne mai așteaptă?
 Sunt culmi de suferință neatinse..

BĂTRÂNUL

Băiete, unde mergi?

GLO'STER

— I-un cerșetor?

BATRANUL

Nebun și cerșetor...

GLO'STER

— Nebun cu minte,

Căci altfel n'ar cerși de bună seamă...

Era azi noapte unul pe furtună,

Jurai că-i mai de grabă o dihanie...

Și'n minte îmi veni deodată fiul

Cu care mintea mea era certată...

...De-atuncea însă multe am aflat...

De pildă că suntem în mâna zeilor

Ca'n mâna copilandrilor un fluture...

Se joacă trecător cu moartea noastră...

EDGAR (aparte)

E greu să faci într'una pe nebunul...

Te doare și pe tine și pe alții....

— Stăpâne, hai noroc!

GLO'STER

— E cel ce umblă...

In pielea goală?

BATRANUL

— Da.

GLO'STER

— Atuncea du-te,

Și dacă ții la mine-mi ieși în cale,

La două mile de aci spre Dover...

Dar adu și ceva, să învelim

Un suflet gol-goluț ce mă conduce...

BĂTRANUL

Dar vai, e un nebun!

GLO'STER

— Așa sunt vremile:

Nebunii duc de mână înțelepții...

Tu fă precum îți spun, de ții la mine.

Și du-te, du-te...

BĂTRANUL

— Tot ce am mai bun,

Căta-voi să-i aduc și să-l îmbrac...

— Incolo, pace! (*iese*)

GLO'STER

— Om în pielea goală!

EDGAR

Mă chiamă Tom... Brrr! Brrr! (*aparte*) Dar

[cum să joc

Un rol așa de greu?...

GLO'STER

— Hai, vino-amice,

EDGAR (aparte)

Și totuși am să-l joc.. — Pupa-ți-ași ochii!
Că bine sângerează!...

GLO'STER

— Știi la Dover?

EDGAR

Toate barierele și porțile le știu, toate șoselele și potecile! Tom Nebunul și-a pierdut de frică mințile. Fiu de om onest, feri-te-ar Cerul de Marele Tartor!

GLO'STER

Ia punga asta, tu pe care zeii
In praf te-au tăvălit, — nenorocirea
Să-ți fie un alean... E voia Cerului.
Dar Dover știi tu unde-i?

EDGAR

— Da, stăpâne.

GLO'STER

Acolo e o stâncă amețitoare.
Când dă din cap se sperie genunea.
Mă du sub tâmpla ei și ușura-voi
Povara sărăciei de pe tine,
Cu'n dar ce-l am asupra-mi.. De acolo,
Poți merge unde vrei...

EDGAR

— Dă mâna-atuncea...

Nebunul va fi tare bun cu tine... (*ies*)(4. 2.). În fața palatului Ducelui de Albany.
Intră GONERIL și EDMUND.

GONERIL

Binevenit să fii!... însă mă miră
Că bunul meu consort nu mă întâmpină...
(*Intră Oswald*)

— Ei, unde ți-e stăpânul?

OSWALD

— Doamnă'n casă.

Dar nu-l mai recunosc... E tare vesel,
Și-l bucură armata debarcată!...
De Glo'ster trădătorul povestindu-i,
De Edmund și de buna lui credință,
Mi-a spus că sunt un mare nătărău,
Că nu știu ce vorbesc — într'un cuvânt:
Ii place tot ce nouă nu ne place.

GONERIL

Să-l lași atunci în pace... Lașitatea
Ii face mai fricos decât un iepure;
Insulta ce pe alții îi revoltă,
Pe el îl lasă rece. Tot ce-am spus
Pe drum, se poate faptă să devie.
Te du atuncea, Edmund, înapoi,
Preia comanda, strânge rândurile,

Din Oswald noi vom face solul nostru,
Iar eu cu soțul meu voi face schimb,
Luând sabia, ca el să țină furca...

Urmează-mi doar porunca și-ai să vezi
(*insinuant*)

Ce sus ai să ajungi! Curaj... Ia asta:
(*îi dă o insignă*)

Și nu scoate o vorbă! — Pleacă-ți fruntea,
S'o'nalt cu-o sărutare pân'la ceruri...
Așa! — Drum bun! —

EDMUND

— Al tău, până la moarte!

GONERIL

Tubite Glo'ster... (*Edmund iese*) — Iată un
[bărbat!

Un Edmund îmi trezește admirația,
Nătângul, parcă trupul mi-l uzurpă..

OSWALD

Domniță, vine! (*iese*)
(*Intră Albany*)

GONERIL

— Nu de mult mă prețuia...

ALBANY

Acum te prețuesc ca sarea'n ochi!
— Sau numai ca pe-o ființă pătimasă,
Ce-și calcă în picioare obârșia.

— Lăstarul ce se leapădă de trunchi
Tânjește însă și se dă pieirii...

GONERIL

Ajunge, textu-i prost...

ALBANY

— Înțelepciunea
Cam greu să placă neînțelepciunii,
Cam greu să placă răilor dreptatea.
Tigroaice sunteți, nu femei; aveți
Un tată, — că și ursul din pădure
Ar sta să-i lingă urmele auguste!
E-o crimă ce-ați făcut denaturatelor.
L-ați scos din minți! — Dar cum de-a
[’ngăduit

Bărbatul tău, un om ce dela rege
O viață n’a primit decât favoruri?
De nu coboară cerul un arhanghel
Pe loc să pună capăt mârșăviei,
Cu noi s’a isprăvit, o să ajungem
Ca șerpii între noi să ne mâncăm!

GONERIL

Ah, inimă de iepure fricos,
Urechi de smuls, obraz de palmuit
Onoare, desonoare’n ochii tăi
Sunt una și aceeași... Doar nătângilor
Le este astăzi milă de netrebnici.
Mai bine mi-ai vorbi de vitejie:
Ne fâlfâie asupră-ne stindarde,

Și coiful Franței tronul ni-l amenință,
Iar tu, un prost moral, te văicărești?
„Vai, cum așa“?

ALBANY

— Privește-te aspidă!

Sluțenia de astăzi s'a mutat
Din diavol, în femeie!

GONERIL

— Nătărău!

ALBANY

Boiește-te cu prefăcătorie,
Dar mutra nu ți-o face și mai hâdă:
De-ar fi ea după mine să mă iau,
Și carnea de pe os ți-aș sfâșia,
— Noroc că diavol fiind, mai ești femeie...!

GONERIL

Ah, ce bărbat viteaz! Să nu-i pui botniță?
(*Intră un Sol*)

ALBANY

Ce vești?

SOLUL

Ducele de Cornwall e mort.
Ucis de slujitori când încerca să scoată
Lui Glos'ter ochii...

ALBANY

Lui Glo'ster ochii?

SOLUL

— Da, un slujitor

De actul fioros înspăimântat
 Cu sabia pe Duce-a vrut să'mpiecede:
 Acesta se-aruncă atunci asupră-i
 Și repede de moarte îl răni,
 Dar nu fără ca el să cadă pradă.

ALBANY

Dovadă că mai sunt judecători
 Ce crimele din lumea asta joasă
 În stare sunt pe loc să le plătească.
 — Auzi, să-i scoată ochii!

SOLUL (Gonerilei)

— Ochii, — Altețe!

Scrisoarea-aceasta dela sora voastră,
 Răspunsul grabnic, Doamnă, și-l așteaptă.

GONERIL (aparte)

Bun, moare chiar la timp... dar dacă-i
 [văduvă

Și Glo'ster e cu dânsa, nu-i primejdie
 Ca planul meu ascuns să mi-l răstoarne
 Și toate să se năruie? Altminteri.

E-o veste dinre cele mai plăcute...

Așteaptă, voi citi și voi răspunde. (*iese*)

ALBANY

Dar Edmund, fiul lui, n'a fost de față?
Cunoaște mișelia?

CURIERUL

— Cum să nu.

Chiar el s'a 'nsărcinat cu acuzarea,
Lăsând în voje-apoi să-l execute.

ALBANY

Ah, Glo'ster, nu mor eu mai înainte,
Ca pentru neclintita ta credință,
În rege — să-ți răzbun lumina ochilor!
Să mergem și să-mi spui povestea toată!
(ies)

(4. 3.). Tabăra franceză aproape de Dover.
Intră KENT și un DOMN.

KENT

Dar cum se face că Regele Franței a plecat așa deodată?

DOMNUL

Lăsase'n țară ceva neisprăvit, de care și-a dat seama numai după plecare, — ceva care pricinuește regatului său atâtea griji și temeri, că trebuia să se'ntoarcă neapărat în persoană.

KENT

Pe cine a lăsat în fruntea trupelor sale?

DOMNUL

Monsieur Le Far, Mareșal de Franța.

KENT

Misivele tale au smuls reginei vr'un țipăt de
[durere?

DOMNUL

Te cred... le-a luat, le-a desfăcut în față-mi:
Din când în când o lacrimă fierbinte
Pe-obrazul delicat tăia o brazdă,
Regină, ea lupta cu o durere
Pe care nu putea s'o și învingă...

KENT

Și zici că întâmplarea a'nduișat-o?...

DOMNUL

Dar fără s'o înfurie. In sufletu-i
Durerea îmbrăca seninătate,
Și-un zâmbet printre lacrimi o făcea
Să pară mai frumoasă... Respirarea
Pe buza-i pârguită 'ntârzia.
Și par'c'o așeza mai sus de lumea
Spre care ochii ei îndoliați
Curgeau de perle moi și diamante.

KENT

Și n'a scos un cuvânt?

DOMNUL

— De două ori

A spus printre suspine: bietul tata!
 Cu-o inimă, de parcă o'nneca
 Mai spuse-apoi „Rușine să vă fie,
 Surori fără de suflet! Kent și tata.
 Pe-o vreme-așa de rea... ah, ce cruzime!“
 Și apă vie ochii podidindu-i,
 În ea parcă revolta se topea,
 Și-așa plecă să-și dumice necazul.

KENT

Ciudate zodii dacă te gândești
 C'acelaș bun părinte-a fost în stare
 Așa de felurit să zămislească!...
 — Și nu ai mai văzut-o?

DOMNUL

— Nu.

KENT

— Iar regele?

DOMNUL

Era încă plecat la vremea-aceea...

KENT

Ei află că bătrânul Rege Lear
 I-aceea și că'n clipele mai bune,
 De toate, chiar de noi și-aduce aminte:
 Dar șovăie copila să-și revadă...

DOMNUL

De ce aceasta?

KENT

— Are'n el un ghimpe

Ce-l chinue la gândul c'a lipsit-o
 De binecuvântarea părintească,
 Și'n brațele străinului gonin-o,
 De drepturi și de tot a jefuit-o,
 De dragul cui? A două sgriptoroaice!
 E ceeace îl roade ca un dinte,
 Și-l umple de rușine și îl ține
 Departe de Cordelia...

DOMNUL

— Sărmanul!

KENT

Dar ce mai știi de trupele lui Cornwall
 Și Albany?

DOMNUL

— Sunt gata de atac.

KENT

Bun, haide să te duc acum la rege.
 Te las să vezi de el: motive-anume
 Mă fac să mă învălui în mister,
 Dar n'o să-ți pară rău când m'oi cunoaște.
(ies)

(4. 4.). Același. Un cort.

Între, cu tobe și steaguri, CORDELIA, DOCTOR,
SOLDAȚI.

CORDELIA

Chiar el e. L-a văzut o lume 'ntreagă
Ca marea de năpraznic, sau cântând,
Pe frunte cu cunună de urzici,
Și bozii și neghină, buruieni
Ce'n grâul bun de-a-surda huzuresc.
— Să meargă o centurie să-l caute.
Cu grije pas cu pas, prin holda'naltă,
Și-aci să mi-l aducă! (*iese un ofițer*) — Ce
[n'aș da,

Ah, doctore, oricui ar fi în stare,
Din el să facă om în toată firea!

DOCTORUL

Domniță, doica trupului e — odihna.
Și-odihna îi lipsește; am eu însă,
Un leac să 'nchidă pleopa suferinței...

CORDELIA

Tu veche 'nțelepciune a pământului,
Voi taine preamărite ale ierbeii,
Din lacrămile mele răsăriți,
Și dați un dram de ajutor bătrânului!
— Hai repede acuma, căutați-l!
Să nu-și ia singur vieța pân' atuncea...
(*Intră un Sol*)

SOLUL

O veste, Doamnă: oștile britanice
Se'ndreaptă acuma către noi.

CORDELIA

— Poftească!

De când le așteptăm? — Ah, tată dragă,
Mă duc, dar dacă plec, e pentru tine...
Cum numai pentru tine e și lacrima
Cu care curtea 'ntreagă mi te plânge;
Noi nu ne ridicăm din mici ambiții,
Ci numai pentru marea Ta dreptate.
Ah, plec, și nici măcar nu l-am văzut! (*ies*)

(4. 5). Câmpie lângă Dover.

Intră GLO'STER și EDGAR îmbrăcat în țaran.

GLO'STER

Adică o s'ajungem până'n culme?

EDGAR

Pe culme chiar urcăm... Tu nu-i simți greul?

GLO'STER

Terenul parcă-i neted...

EDGAR

— Ba e râpă...

Și n'auzi marea?

GLO'STER

— N'aud nicio mare...

EDGAR

Atunci de dragul ochilor muriră
Și celelalte simțuri...

GLO'STER

— Nu mai spune!

Dar ce schimbat îmi pari la glas... vorbești...
Mai bine parcă... mai cu rost....

EDGAR

— Greșeală!

Ceva dacă pe mine am schimbat
Sunt straiete....

GLO'STER

— Nu nu, vorbești mai bine.

EDGAR

Te-apucă amețea să-ți arunci
Privirea până jos, — e-o grozăvie!
— O cioară 'n sânul hăului îți pare
Un simplu gărgăun... pieziș, pe-o stâncă,
Un om adună scoici... e-o meserie.
De-aici îți pare-un ac cu gămălie,
Și șoareci par pescarii de pe mal
In vreme ce corabia înaltă
O barcă pare, — așa cum barca-aceea
E barcă sau un simplu dop de plută?
O namilă de val care se sbate
Zadarnic de puzderia prundișului,
Nici chip să se audă pân' aicea...

— Intoărce-mi-te cap că amețești,
Și'ncepi știu eu? să mi te dai de-a dura...

GLO'STER

Hai, ia-mă pân' la tine..

EDGAR

— Adu mâna
Acum ești la un deget de prăpastie:
De aicea n'aș sări pentru-o avere!

GLO'STER

Ba dă-mi acuma drumul. Ia-mi și punga,
E'n ea un giuvaer pe care face,
Te-asigur să-l primești... Te aibe'n pază,
Toți zeii, toate zânele... hai lasă-mă
Drum bun numai urează-mi și mă lasă
S'aud cum pașii tăi se pierd în noapte...

EDGAR

Rămâi cu bine...

GLO'STER

— Al tău din toată inima.

EDGAR

I-un om aproape mort. — Dacă mă joc,
E numai ca să-l mântui dela moarte.

GLO'STER (ingenunchind)

Mă las de lume, zei atotputernici,
Mă scutur de durerea mea sub ceruri.

Povara de-aș putea-o însă duce,
 Dar fără să ajung cu voi în ceartă,
 Cu voia voastră rea dar neînfrântă,
 În mine mucul vieții prăpădite,
 Ar arde fiți voi siguri, pân' la capăt...
 Fiți buni cu Edgar, dacă mai trăiește.
 Iar tu, tovarăș drag, rămâi cu bine...
(cade cu fața înainte)

EDGAR

Rămâi cu bine. — Vai, și-are dreptate,
 Căci vieța singur cum să nu ți-o furi
 Când vieța e o veșnică hoție?...
 — Avea să fi fost acolo unde
 Era numai în gând, s'ar fi sfârșit,
 Cu gândul și cu toate. — Ei, murit-ai?
 Hai, prietene, vorbește. — Iși revine...
 Și-aproape că era... — Ei cum îți merge?

GLO'STER

Dar lasă-mă, te rog, să mor odată .

EDGAR

Un fulg pe semne, atât ai fost, bătrâne,
 Că prăbușit dela atâta înălțime
 Tu nu te-ai spart de stânci, ca o găoace:
 Dar tare mai ești omule... respiri!
 Și nici măcar nu sângeri... Ba ești teafăr!
 Cu zece lungi catarge-ai măsura
 Grozava înălțime dela care

Căzuși de-a berbeleacul ...și ești viu!
Minune'ntre minuni!...

GLO'STER

— Căzui ori ba?

EDGAR

Ei asta, mai întrebi? Dar ai căzut
Din vârful-acelei namile de cretă,
De unde-asurzitoarea ciocârlie
Se-aude tot așa cum se și vede...
Ia uite-o vezi?

GLO'STER

— Cu ce să văd băiete?

Adică dacă sunt nenorocit
Să n'aibe omul dreptul nici să moară?...
E până și'n puterea condamnaților
De furia tiranului să scape,
Sentința sângeroasă ocolindu-i-o
Cu-o mână de-ajutor din partea morții...

EDGAR

Hai, hopa! Adu mâna... Cum te simți?
Te țin încheieturile?

GLO'STER

— Da cum nu?

EDGAR

Dar știi că e ciudat? Din vârful stâncei,
Ceva din d-ta a luat-o'n jos!
Au ce-a fost?

GLO'STER

— Știu și eu?... vr'un cerșetor!

EDGAR

De jos mi se părea că ochii lui
 Erau ca două luni... avea o mie
 De nasuri și de coarne noduroase,
 Și-o față încrețită cum e marea...
 Era un demon! Tată scump, pricepe
 Că zeii care-și fac o datorie
 Și-o cinste din a face o minune,
 Cu tine au făcut-o!

GLO'STER

— Se prea poate...

Povara oi purta-o până când
 Ea singură va spune: nu mai pot...
 Și moartă de-oboșală va cădea.
 Pe cel de care tocmai pomenit-ai,
 L-am luat și eu drept om, dar află fiule
 Că-i dracu și doar el m'aduse-aicea...

EDGAR

Fii om în toată firea... Cine vine?
(Intră Lear gătit fantastic cu flori de câmp).

LEAR

Da nu mă pot aresta ca fasificator de mo-
 [netă, — eu sunt rege!

EDGAR

Sfâșietoare priveliște!

LEAR

Natura în privința asta bate arta! Soldat,
[ia-ți solda!

Mușteriu! ăsta mânuiește arcul ca pe-o spe-
[rietoare de ciori.

Hai, arcaș, trage-i o săgeată! Una de un cot!
Uite, uite-un șoarec! Ssst! Liniște.

O bucățică de cașcaval prăjit și gata! Arunc
[mănușa!

S'o ridice un gigant dacă-i dă mâna!
Halebardieri, marș! — Bravo, bun ochit,
Drept la țintă. — Dă-ți parola!

EDGAR

Buchetel de mărghiran.

LEAR

Treci!

GLO'STER

Vocea asta o cunosc.

LEAR

Ha, Goneril! Să-și bată joc de barba mea albă! Mă linguşau ca niște javre și-mi spuneau că am peri albi în barbă când nici cei negri nu-mi crescuse. A spune da ori ba la tot ce spun eu, e a face din mine o divinitate... Dar când a venit ploaia să mă ude și vântul să-mi clănțane dinții, când trăznetul nu-mi mai asculta porunca, atunci i-am mi-

rosit, atunci și-au dat arama pe față! Spuneau că nu mai e nimeni cu mine și mințeau!
— Și eu pot căpăta friguri de baltă.

GLO'STER

Mi-a aduc aminte bine timbrul vocii. N'ai fi...
Chiar Regele!

LEAR

Din tălpi și până'n creștet!
Mă'ncrunt și uite-mi tremură supușii!
Pe omul ăsta-l iert... de care vină?
Un simplu adulter... Pentru atâta?
Să mori de adulter?... O, nu băietele...
Îl practică sticletele, iar gărgărița
Sub ochii noștri se prostituiază.
— Trăiască adulterul!... Glo'ster n'a fost
De fiul lui din flori tratat mai bine
Ca eu de două fete concepute
În cel mai legitim din așternuturi?...
Fii bun și dă-mi un picioruș de iepure,
Iubit droghist, să-mi ung închipuirea!
În banii...

GLO'STER

— Dă-mi și mâna să-ți sărut...

LEAR

S'o șterg fiindcă miroase-a muritor...

GLO'STER

Un Lear dacă ruină a ajuns,
Să știi că s'a sfârșit cu'ntreg pământul.

LEAR

Mai știi? — De ochii tăi mi-aduc aminte...
— Da nu face ochi dulci... Lasă-te de me-
[serie...

Amoru-i orb.

Eu să mai iubesc? Nu... Ți-o dau sub iscă-
[litură!

GLO'STER

Cuvintele-ți chiar aștrii dacă-ar fi,
Eu tot nu i-aș vedea...

EDGAR

— Să juri că-i altfel,
Și totuși e așa, și-mi rupe inima...

LEAR

Citește...

GLO'STER

Cu ce? Cu orbita ochilor?

LEAR

A, asta vrei să spui: nici ochi în cap, nici
[bani la buzunar!
Atunci ochii tăi sunt într'o grea situație,
[buzunarul tău,

Intr'o situație ușoară! Ce să-i faci. Așa e
[lumea!

GLO'STER

O văd fiindcă o simt...

LEAR

Ești nebun? Ai nevoie de ochi ca să vezi cum merge lumea? Privește cu urechile. Uite cum judecătorul sare cu gura la bietul pungaș de colo! Apleacă urechea și-ascultă: hai să mestecăm zarurile: hocus-pocus: care-i judecătorul, care-i pungașul! Ai văzut un câine de țară lătrând un cerșetor?

GLO'STER

Da, stăpâne.

LEAR

Și pe cerșetor fugind de javră? Ei bine, ai
[imaginea vie a autorității!

Un câine se ascultă din oficiu.

Jos laba, pristăvoi nenorocit.

De ce dai într'o hoată? Dă în tine.

Căci tare ai mai vrea să faci cu dânsa

Chiar lucrul pentru care-o bați acuma...

Așa se'ntâmplă și cu cămătarul:

Te spânzură că n'ai, — fiindcă prin sdrențe

Un viciu cât de mic își scoate capul,

Pe când sub blănuri și dulămi, se-ascunde!

Cu aur unge puțințel păcatul,

Și rupi în două sabia dreptății:
 Ascultă-mă pe mine, care am
 Putere să așez pe om pecetea...
 Imbracă-ți ochii'n sticlă, ca făcând
 Bătrâne, pe șiretul, să se creadă
 Că vezi când nu vezi. — Ei, să vină oamenii!
 Să-mi tragă cisma... Tare, trage tare...

EDGAR

Amestec de bun simț și aiureală,
 E'n el o nebunie înțeleaptă...

LEAR

Imi plângi de milă? Ia-mi lumina ochilor!
 Te știu eu bine, Glo'ster te-a chemat.
 Răbdare... nu ne naștem văicărindu-ne?
 De'ndată ce ne scoatem nasu'n lume.
 Tipăm și miorlăim... Eu însă predic!

GLO'STER

Vai, vai, de capul nostru Majestate.

LEAR

Păcatu-i că abia născuți noi plângem
 Pe-o scenă'n care facem pe nebunii...
 (*Intră un Domn, cu suită*).

DOMNUL

Ah, iată-l! — Sire, fiica mult iubită...

LEAR

Da nu e oare chip să scap de dânsa?
— I-un doctor pe aci?... mă doare capul...

DOMNUL

Avem, avem orice....

LEAR

— Sunt singur, singur...
Ah, am să mor, dar am să mor frumos:
Și vesel și gătit cum e un ginere...
Vă puneți voi cu regele?

DOMNUL

— Un rege,
Ești Sire, peste noi!

LEAR

— E o idee!
De vreți să mă aveți, hai fuga, fuga,
Dați fuga după mine! (*iese fugind, urmat*
[de suită])

DOMNUL

— Da, un rege,
Ajuns ca cel din urmă cerșetor...
Ah Doamne, Doamne, ce au fost în stare
Să facă două fete. Da-l răzbună
O fată, tot o fată! (*Domnul iese*)

GLO'STER

— Luați-mi vieța,
Puteri de sus, ca duhul rău din mine
Să nu vă ia 'nainte cu dorința...

EDGAR

Sărmane tată, ruga ta e dreaptă.

GLO'STER

Dar spune cine ești?

EDGAR

— Un om, săracul,
De biciul nenorocului gonit,
Și căruia din harul suferințelor
— Văzute și îndurate — i-a rămas:
O inimă și-atât!... Dă-mi mâna, tată,
Acum un adăpost să căutăm...

GLO'STER

Iți foarte mulțumesc... Te aibe cerul,
In pază și plătească-ți însutit!
(*Intră Oswald*)

OSWALD

A, uite capul pus la preț, un cap,
Orbit par'că'nadins ca să mă'nalțe.
Ți'ncheie socotelile, bătrane.
Căci sabia aceasta-ți pune capăt...

GLO'STER

Atâta numai prietene te rog,
Ca mâna să-ți apese cu nădejde.
(*Edgar se interpune*).

OSWALD (lui Edgar)

Cutezi să aperi un mișel, nemernice?
Un om la moarte condamnat? — Hai
[șterge-o,
Fă bine și-i dă drumul.

EDGAR (cu accent țărănesc)

— Nu mai spune!

OSWALD

Dă-i drumul ticălosule, ori mori!
(*scoate sabia*)

EDGAR

Domnule dragă, vezi-ți de drum și lasă
oamenii'n pace. De-ar fi să-mi fie frică de
ciofligari ca'mneata, hă-hă, de când mă
duceam pe copcă! Nu te-atinge de bătrân,
dă-te la o parte-ți spun că de nu, om videa
cine-i mai tare; tidva dumitale ori măciuca
mea? Ți-o spun pe șleau.

OSWALD

La o parte, potae! (*luptă între ei*)

EDGAR

Îți dau eu una la mir! Să te sature!
(*Oswald cade*)

OSWALD

M'ai omorât, netrebnice, ia punga,
Și'ngroapă-mă!... și cerul să-ți ajute!
Scrisorile asupra mea găsite
Le dă lui Edmund, contele de Glo'ster,
— Il caută în tabăra engleză...
Ce moarte, ce sfârșit nepotrivit!

EDGAR

Te știi eu, slugă gata să te pleci,
Stăpânei și orice poftă să i-o faci...

GLO'STER

Cum, mort?

EDGAR

— Stai tată jos și te odihnește.
Acuma buzunarele... Adesea,
Scrisoarea e o prietenă... E mort!
Putea să aibe altfel de călău...
— Hai rupe-mi-te, ceară... Ca dușmanul
Mai bine să-ți cunoști, desfaci o inimă,
Sau doar un plic în care-i o scrisoare!
(*citește*) „Să nu uităm juruințele făcute
[unul altuia...
Ai atâtea prilejuri să-i faci de petrecanie...
Voință să ai, că timp și loc sunt din belșug...

N'am făcut nimic dacă se'ntoarce cuceritor; atunci eu sunt prizoniera lui și patul lui e carcera mea — de a cărui zăpușeală scapă-mă, și ia-i locul pentru care ți-ai dat atâta osteneală... a ta iubitoare și credincioasă, Goneril“...

O, tu nemărginire de femeie!

Complot chiar contra bunului ei soț!...

Cu cine? Chiar cu Edmund! — Hai, dă-mi
[mâna;

(Tobe de departe)

Se-aud în depărtare parcă tobe...

Hai, tată, să te duc la vreun prieten. *(ies)*

(4. 6.). Cort în tabăra franceză. Lear adormit în pat: domni, suită.

Intră CORDELIA, KENT și DOCTORUL.

CORDELIA

Trăi-voi ca să pot, iubite Kent,

Tot binele cândva să-ți recunosc?

E, cred, cu neputință.

KENT

— Ce-am făcut,

A fost să spun pe lume adevărul...

CORDELIA

Imbracă-te mai bine... straietele astea...

De ce nu le arunci?

KENT

— Imi cer iertare
 Dar cine mă trădează face-o crimă.
 Vă faceți că habar n'aveți de mine...
 Vă spun eu când va fi...

CORDELIA

— Atuncea bine... (*doctorului*)
 E bine? E mai bine?...

DOCTORUL

— Doarme încă...

CORDELIA

Ah, cerule, acoperă tot hăul
 Căscat în ființa asta-a lui surpată,
 Si pune toate coardele sărite,
 La loc în biata inimă zdrobită...

DOCTORUL

Dar doarme cam de mult... Să-l deșteptăm.

CORDELIA

Fă, doctore, așa cum crezi mai bine.
 I-ați dat și schimburi...

DOCTORUL

— Chiar în timpul somnului;
 Am pus încetîșor să-l primenească.
 Domniță, fii aci când îl trezim,
 Căci poate va fi greu de demolit...

CORDELIA

Prea bine...

DOCTORUL

— Mai aproape... acuma muzica...

CORDELIA

Ah, tată scump, zeița întremării
 Balsam de viciață picure asupra-ți
 Ca biet sărutul meu să lecuiască
 Atâtea răni pe care două fete
 În anii tăi bătrâni le împlânără...

KENT

Domniță...

CORDELIA

— Tată chiar să nu fi fost,
 Dar numai pentru tâmplele albite
 Puteau ceva mai bine să se poarte...
 E oare fruntea asta de părinte
 O frunte s'o izbești de uragane,
 Cu fulgere și grindini să se certe,
 Să stea ca o pierdută sentinelă,
 Sub coiful cel mai șubred de pe lume?
 Un câine să fi vrut să mă sfâșie
 Pe-o noapte că aceea îl chemam,
 În casă, pe când tu, sărmane tată,
 Cu jivine și hoți la drumul mare
 O cocină să'mparți a trebuit.
 — Mă miră că tu nu te-ai prăbușit

Cu viața și cu mintea deopotrivă...
— A, uite, se trezește... să-i vorbim...

DOCTORUL

Vorbește-i tu Domniță.

CORDELIA

— Cum îi merge
Regesului meu tată și stăpân?

LEAR

De ce mă deșteptați acum din morți?
Vei fi tu spirit bun dar eu în foc
Pe-o roată sunt legat de care lacrima
Ca plumbul parcă-mi sfârăie...

CORDELIA

— Sunt eu!

LEAR

Un spirit, cum ți-am spus... dar când
[murit-ai?

CORDELIA

Departe e de noi... departe încă...

DOCTORUL

Să-i dăm puțin răgaz să-și vie'n fire...

LEAR

Dar unde-am fost?... E zi, sau numai noapte?
Ce rău s'au mai purtat... Să fi văzut,

Pe altu'n halul meu, muream de milă!
E nemai pomenit! — Poftim de jură,
Că mâinile-astea două-s ale tale...
Spuneți-mi unde sunt?

CORDELIA

— Te uită bine,
La mine și-ți ridică mâna albă
Spre mine'n semn de binecuvântare...
— Ah, nu îngenunchia!

LEAR

— Te rog să nu râzi,
Să nu râzi de un biet moșneag ca mine...
Ca mâne împlinesc un veac în cap...
Și poate n'oi fi chiar în toate mințile...
Pe tine parcă, par'că te-aș cunoaște...
Pe el de asemeni... da... dar știi și eu?...
Eu nu știu nici măcar unde mă aflu...
Așa cum marea mea înțelepciune
Idee n'are nici de straietele-astea,
De somnul tare bun din noaptea asta...
Dar nu vă râdeți rogu-vă când spun:
Că par'c'ar fi Cordelia...

CORDELIA

— Chiar eu sunt!

LEAR

Și cum adică plânge?... Nu mai plânge...
Otravă dacă ai, tu dă-mi otravă...

Căci merit, vai, dar celelalte două
Cu mine ce-au avut?.. Tu ai dreptate,
Dreptate, da, să mă urăști de moarte...

CORDELIA

Eu tată?

LEAR

— Sunt în Franța?

KENT

— Ești în propriul tău regat.

LEAR

Ei lasă gluma...

DOCTORUL

— Fii pe pace: furia,
Vezi bine, i-a trecut. Dar ce nu-i trece,
E cât de mult a îndurat, sărmanul.
Să-l luăm... Și să-l lăsăm apoi în pace,
Să-și vie bine'n fire...

CORDELIA

— Tată drag,

Să mergem, da?

LEAR

— Ușor, vă rog, ușor...
Că sunt și eu acolo un moșneag...
(ies toți, afară de Kent și Domnul)

DOMNUL

Să fie-adevărat că Ducele a fost ucis cum
[se vorbește?

KENT

Chiar așa.

DOMNUL

Și cine-a luat comanda?

KENT

Se zice că bastardul lui Glo'ster.

DOMNUL

Se spune că Edgar, fiul izgonit, e cu con-
tele Kent în Germania...

KENT

Svonuri.... Să luăm aminte: oștile regale
sosesc în pas grăbit.

DOMNUL

Grozavă răfuială o să fie!
Rămâi cu bine, domnul meu, te las... (*iese*)

KENT

De felul cum ieșim din bătălie,
Vom ști cu toții ce va fi să fie. (*iese*)

(5. 1.). Tabăra britanică dela Dover.
Intră EDMUND, REGAN, DOMNI, SOLDAȚI cu
tobe și drapele.

EDMUND

Iar Ducele să spună, a rămas,
Sau n'a rămas la vechea hotărâre?
E așa de schimbăcios și șovăelnic!
(unui Domn care iese)

REGAN

Cu crainicul surorii mele oare
Nu s'a întâmplat ceva?

EDMUND

— Mi-e teamă...

REGAN

Acum că știi ce vreau să fac din tine,
Ia spune-mi, scumpul meu, fără ocol:
Ți-e dragă sora mea?

EDMUND

— Cu tot respectul...

REGAN

Și fără gândul ea s'ajungi prin ea
La tronul care nu ți-e 'ngăduit?

EDMUND

De unde până unde?

REGAN

— Știu și eu?

Intră, cu tobe și drapele, Albany, Goneril și soldați.

GONERIL (aparte)

Decât de dragul ei să-mi pierd iubitul,
Pierd lupta mai de grabă...

ALBANY

— Scumpă soră,

Ți-aduc salutul meu... (*Lui Edmund*) — Dar
[ce-i cu știrea

Că Regele-i acuma cu Cordelia?

Imi taie tot avântul nedreptatea,

Și mult mă tem că toți acei pe care

Cruzimea-i răsculară contra voastră

De Franța sunt acuma luați în brațe.

Și tot cu ea ne-atacă pe la spate.

EDMUND

Se poate...

REGAN

— Inșă ce atâta vorbă?

GONERIL

Noi forțele pe loc să ne unim,
Lăsând de o parte certurile noastre.

ALBANY

Să luăm în orice caz părerea celor
În luptă încercați...

EDMUND

— Eu vin atuncea,
Indată'n cortul vostru...

REGAN

Cu mine, nu?

GONERIL

— Eu, nu!

REGAN

— De ce, mă rog?

GONERIL (aparte)

Așa? am înțeles... (*tare*) Ei bine, plec.
(*Ei plecând, întră Edgar deghizat*).

EDGAR

De-a stat Alteța Voastră câteodată
Cu'n om de rând de vorbă, — să m'ascălte...
(*ies toți ceilalți afară de Albany și Edgar*)
Deschide plicul ăsta... (*i-l înmânează*)

— Dacă 'nvingi

Trompetele să sune pentru crainic
 Și vestea lui cea bună... Așa cum sunt,
 Mai am aci cu mine și un martor.
 Dar dacă 'ntâmplător tu cazi înfrânt,
 Cu tine s'a sfârșit pe lumea asta,
 Ca și cu uneltirile. Adio!

ALBANY

Așteaptă să citesc...

EDGAR

— S'aștept eu nu pot.
 Heralzii doar să sune când vei crede,
 Și gata, am sosit.

ALBANY

— Atunci, cu bine.
 Să văd ce-o fi spunând scrisoarea.
(*iese Edgar*)

(*Reintră Edmund*)

EDMUND

Dușmanul dă alarma... Strânge-ți oastea!
 Au forțe mici, știu tot, dela iscoade.
 E vorba numai tu să te grăbești.

ALBANY

Dar uite sunt chiar gata! (*iese*)

EDMUND

— Am jurat!
 Iubire amândorora și-acuma

Năpârcile 'ntre ele se mănâncă.
 Pe care dintre ele să aleg?
 Pe una, pe-amândouă... ori nici una?
 Cât timp le am pe cap pe amândouă,
 Pe văduvă de-o iau, am scos pe soră-sa
 Din minți, și am de furcă cu nebuna,
 Cu soțul ei cât timp mai e în vieață...
 Să-mi fac pentru moment cu el nevoile,
 În luptă, și pe urmă dacă dânsa,
 De el cu orice preț mai vrea să scape,
 Să scape, de ce nu? În ce privește...
 Iubirea-i pentru rege și Cordelia,
 Sfârșită bătaia, să poftească!
 Ii am pe toți în mână!... — Bun, la treabă.
 Căci uite, stau aici și aiurez,
 Când rostul meu pe lume-i să lucrez. (*iese*)

(5. 2.). Câmp între cele două tabere:
 Trompete cu tobe și drapele, Lear, Cordelia, și Sol-
 dați, străbat scena și ies.
 Intră EDGAR și GLO'STER

EDGAR

Bătrâne doar o clipă mai adastă:
 La tine dacă eu mă mai întorc
 E numai să-ți aduc o veste bună (*Edgar iese*)

GLO'STER

Te aibe cei de sus copile'n pază.
 (*Sună retragerea. Reintră Edgar.*)

EDGAR

Bătrâne, să fugim! Dă-mi mâna, repede!
 Cordelia și Lear, prizonieri!...
 Dă mâna... ne-au bătut!

GLO'STER

— Ba nicidecum!
 Aicea osul meu să putrezeacă!

EDGAR

Ești iar în toane rele... Omul moare
 Când ceasul i-a sunat...

GLO'STER

— Cam ai dreptate... (*ies*)

(5. 2.). Tabăra britanică lângă Dover.

Intră biruitor, cu tobe și drapele, EDMUND;
 LEAR și CORDELIA, prizonieri; un căpitan,
 soldați etc.

EDMUND

De-aci să fie puși sub pază grea,
 S'aștepte hotărîrea mea înaltă!

CORDELIA

Dreptatea a mai fost nedreptătită...
 Pe tine, biet monarc, numai te plâng:
 Pe mine trista roată a norocului
 De mult nu mă mai sperie. Dar unde...
 Sunt cele două fete și surori?

LEAR

Nu, nu, mai bine stăm la închisoare!
 Ca două păsărele'n colivie...
 Să-mi ceri tu mie binecuvântare,
 Iar eu să-ți cer iertare în genunchi...
 În cântece și rugă și povești,
 Din vremea de demult, ne-om trece vremea,
 Jucându-ne cu fluturii de aur,
 Și-aflând, de pe la oameni din popor,
 Vreo veste câteodată dela Curte...
 Cu ei om sta la sfat. Au cine-i rege,
 Pe cine urcă roata sau coboară?...
 ...Măririi peste măririi vom urmări
 Suind și coborînd mereu sub lună...
 Făcându-ne mai mari peste misterul
 Din lucruri și din oameni ca și când,
 Am fi în taina mare a creației...

EDMUND

Il luați de aici!

LEAR

— Pe rugul nostru, fată,
 Tămâie să turnăm că te-am găsit!
 Poftească cineva să ne despartă!
 Dar smulgă mai întâi din cer o tortă,
 Culcușul să ne-afume ca la fiare!
 Ah, nu mai plânge... Foamea să răpuie,
 Și ciurma pân' la măduvă să roadă
 Pe cei ce ne vor face să mai plângem...
 (Ies LEAR și CORDELIA sub escortă)

EDMUND

Tu ia hârtia asta, căpitane,
 Și du-i la închisoare.. Cu un grad,
 Te-am și înaintat: mai fă și restul,
 Și ai în fața ta numai suisuri...
 Tu știi că omul merge după vreme:
 Soldatul n'are inimă ci sabie,
 Porunca pentru el este poruncă.
 Deci ori o împlinești, ori dacă nu:
 De alții leagă-ți viața.

CAPITANUL

— O'mplinesc!

EDMUND

Ești om cu semn în frunte! — Dar luerează.
 Așa precum stă scris și la iuțea!

CAPITANUL

Să trag poate la ham mi-ar fi mai greu,
 Sau paie să mănânc... Dar la un lucru,
 Ca ăsta, de ispravă, las' pe mine! (*iese*)

Trompete. Intră ALBANY, GONERIL, REGAN,
 alt căpitan și soldați.

... ALBANY

Viteaz printre viteji te-ai arătat,
 Și-o stea parcă de sus ți-a ajutat.
 Făcut-ai pe dușmani prizonieri:
 Fii bun și mi-i predă, ca să-i tratăm.
 Sărmanii, după rang și cuviință,

EDMUND

Altețe, socotit-am să trimit,
 La carceră, sub paza cea mai bună,
 Pe biet bătrânul rege... Anii grei,
 Și faptul că e rege, ar putea
 S'atragă obștea iar de partea lui,
 Ba chiar asupra noastră să întoarcă
 Săgețile cu care l-am ochit...
 Asemeni am făcut și cu Cordelia;
 — Și gata mâne sunt, ori mai târziu
 S'apară'n fața țării ca să-i judece.
 Dar câte nu avem acum pe umeri!...
 Un frate-și plânge fratele, și-o lume
 De luptă îmbătată când lupta,
 O blestemă acum simțindu-i rănila
 ...Incât, spre judecarea celor doi,
 Se cere timp anume...

ALBANY

— Dar amice,
 Dă-mi voie... nu-mi ești frate pe cât știu,
 Ci numai un supus...

REGAN

— Inșă ca frate,
 Se cade să-l cinstim!... Fii bun și cere
 Intâi părerea mea!... A comandat
 Armata 'nlocuindu-mă pe mine,
 Și-aceasta, mi-se pare, e un titlu,
 Un titlu de tovarăș și de frate.

GONERIL

Mă iartă, e destul de înzestrat
Ca titluri de acestea să-l mai sperie...

REGAN

Cu titlurile mele investit,
Pe cei mai investiți îi depășește...

GONERIL

Aceasta dacă-ți este și bărbat.

REGAN (lui Edmund)

Adesea măscăricii sunt profeți...
Îți dau soldați, captivi și patrimoniu,
Fă tot ce vrei, cu toate și cu mine,
A ta e țara toată, generale
Iar lumea fie martoră că de-astăzi
Stăpân îmi ești și Duce!

ALBANY

— O clipă, doamnă!

O clipă! Pentru crimă de trădare,
Ești Edmund deocamdată arestat,
Cu șarpele acesta drăgălaș... *(arată pe*
[Goneril])

Tu Glo'ster ești armat. Să sune goarna!
De nu-i în stare nimenea s'arate,
Aci pe trădător din vârful spadei,
Mișel printre mișei, poftim mănuașă!

(i-o aruncă)

Și cât să bați din palme dovedi-voi
 Că ești precum am spus-o: un netrebnie!
(Regan se clatină. I se face rău)

EDMUND (aruncând mânușa)

Poftim și pe a mea! Acela care
 Mă face trădător, o fi el Duce.
 Dar minte ca un laș! Să-ți sune goarna!
 Iar cine să se-apropie încearcă,
 Să știe că onoarea eu mi-o apăr,
 In contra ta, a lui, și-a tuturor!

REGAN

Mi-e rău... Mi-e rău.

GONERIL (aparte)

— Te cred... așa otravă!

x ALBANY

Duceți-o'n cort la mine, nu știu ce-are.

(Regina e scoasă afară din cort)

Heralde, vino. *(Intră Heraldul)*

— Fă să sune goarna!

Și-apoi citește tare *(ii dă un pergament)*

CAPITANUL

— Sune-goarna! *(sună goarna)*

HERALD (citește)

„Dacă vreun om de sus, sau de rang, în-
 scris în rândurile armatei, înțelege să men-

țină împotriva lui Edmund așa zis conte de Glo'ster, acuzația de trădător, să vie aci de față, la a treia chemare din goarnă, Edmund fiind gata să se apere“.

EDMUND

Hai sună! (*goarna sună*)

HERALD

— Inc'odată! (*a doua oară*)

— Inc'odată! (*a treia oară*)

(*Intră la a treia goarnă Edgar, înarmat, cu un gornist înaintea*).

ALBANY

Intreabă-l ce anume îl aduce.

La sunetul trompetei?

HERALD

— Cine ești?

Și ce vrei oare, care-ți este rangul,

Și numele?

EDGAR

— Pe toate le-am pierdut.

Un vierme mi le-a ros din rădăcină...

Dar sunt ceva mai nobil ca acela

Pe care vin aicea să-l înfrunt!

ALBANY

Și cine e acela?

EDGAR (arată pe Edmund)

— Trădătorul.

Cu titlul lui de conte uzurpat...

EDMUND

Și ce vrei dela mine?

EDGAR

— Trage sabia:

Ca dacă pe nedrept am insultat
 O inimă curată și înaltă,
 Să-ți dea dreptate sabia din mână:
 Privește-o pe _ mea, pe ea înscrise
 Eu am un jurământ și o emblemă!
 Declar: c'asa de tânăr precum ești,
 Și'n ciuda unui rang care te-acoperă,
 In ciuda norocoasei tale stele,
 Și-a hainei nou-nouțe de pe tine.
 Ești om certat de mult cu zeii tăi,
 Sperjur cu tatăl tău, sperjur c'un frate,
 Și'n stare numai rău să pui la cale,
 Un monstru, da, din tălpi și până'n creștet!
 Poftim de spune nu, căci brațul ăsta,
 Cu sabia și tot ce am în mine,
 E gata să-ți desfacă'n două inima,
 In ea să te citești ca într'o carte.

EDMUND

Firese ar fi de nume să te'ntreb;
 Dar fiindcă faci atâta pe grozavul,
 Și'n glas tu ai accente de noblețe.

Eu nu vreau după legile duclului
 Sfidarea s'o amân, ci defăimarea
 În față ți-o arunc cu tot disprețul!
 Inneacă-te'n oprobriu și minciună.
 Iar dacă toate-acestea nu te-ating,
 Cu fierul împlânta-le-voi în tine,
 Ca'n tine dea-pururi să rămână!
 Să sune goarna! (*Goarna sună. Se bat.*)

GONERIL

— Edmund, e-un complot!

Dator nu este nimeni să răspundă
 Șfidării orișicui. Ești nu învins,
 Ci numai amăgit și prins în cursă.
 (*Edmund cade.*)

ALBANY

Ah, doamnă, dacă gura nu-ți mai tace,
 Ți-o 'nchidem cu-o scrisoare... Uite-o vezi?
 Citește-o ca să-ți vezi ticăloșia,
 Se pare chiar că știi de ce e vorba.

GONERIL

De ce n'aș știi adică? Nu fac eu
 Ce vreau în țara asta? (*iese*) Ce poți face?

ALBANY

Ah, scorpie, cunoști atunci scrisoarea!

GONERIL

De unde știi că nu! (*iese*).

ALBANY

— A nnebunit!
Urmați-o, este'n stare să se piardă.

EDMUND

De toate câte-ai spus sunt vinovat...
Ba încă și mai multe-i știi cu timpul...
Cu mine și cu toate s'a sfârșit.
Dar cine-mi ești de mi-ai ucis norocul?
Te iert dacă ești nobil...

EDGAR

— Să te iert,
Și eu atuncea... Sânge mai puțin
Ca tine, Edmund, n'am... dar de-am avut
Mai nobil... numai tu mi l-ai furat...
Sunt Edgar, și-ți sunt frate după tată.
Dar zeii sunt ciudați: dintr'o plăcere,
De-a moastră-și fac unelte de tortură.
(Intră un Domn, cu un cuțit însângerat).

DOMNUL

Săriți, săriți!

EDGAR

— Dar ce-i?

ALBANY

— Dar spune-odată!

EDGAR

Ce-i cu pumnalul ăsta?

DOMNUL

--- Încă fumegă.

Era în pieptul ei. Acuma-i moartă.

ALBANY

E moartă? Cine? Spune!

DOMNUL

— Doamna voastră.

Iar sora sa de dânsa-i otrăvită.

EDMUND

Eram cu amândouă logodit...

Acuma logodiți suntem în moarte.

Mă'năbuș... Însă'n ciuda firei mele.

Să fac și eu un bine: să se ducă

De grabă cineva pân'la castel,

C'am dat porunci acolo să omoare

Pe Lear și pe Cordelia...

EDGAR

— Un semn,

Un semn, să-l recunoască!...

EDMUND

— Ia chiar sabia.

Și dă-o căpitanului!

ALBANY

— Grăbește-te! (*Edgar iese*)

EDMUND

Avea din partea mea și a Ducesei
 Poruncă pe Cordelia s'o spânzure,
 Și-apoi s'arunce vina tot pe dânsa.
 Că biata s'a ucis din disperare.

ALBANY

S'o aibe ceru'n pază!.... *Ridicați-l (Edmund
 e dus afară)*
*(Reintră Lear, cu Cordelia moartă în bra-
 te; Edgar, Kent, Căpitanul, și alții urmează)*

LEAR

Urlați! Urlați! Urlați! Sunteți de piatră?
 De ce n'am glasul vostru, ochii voștri,
 Să fac de groază bolta să se năruie!
 S'a dus... s'a dus de-a-pururi... Știu eu bine,
 Când moare cineva... și ea e moartă...
 Vă spun că este moartă... O oglindă!
 Pe ea de face abur răsuflarea,
 Inseamnă fata tatii că trăiește...

KENT

Trăim sfârșitul lumii?...

EDGAR

— Sau icoana,
 A ceea ce va fi sfârșitul lumii... ,

ALBANY

Urcări și coborâri...

LEAR

— A, fulgul tremură
Trăiește!... Dacă da, mă simt plătit,
De tot ce-am îndurat...

KENT (îngenunchind)

— Stăpâne drag...

LEAR

Ei lasă-mă acum...

EDGAR

— E Kent, săracul...

LEAR

Blestem pe voi, călăi și trădători,
Credeam s'o pot scăpa și am pierdut-o...
Cordelia, mai stai puțin, Cordelia...
Spuneai, spuneai ceva... Avea o voce,
Ca florile de dulce și de bună...
Și abia curmasem vai, pe ticălosul
Ce'n ștreang o ridicase...

CĂPITANUL

— Da, e mort.

LEAR

Așa-i că l-am atins? Ehe! amice,
Făceam pe vremuri roată'n jur cu paloșul...
Dar azi sunt o ruină... și mă nărui,
De-atâtea lovituri... Tu cine ești?
Vederea mi-a slăbit dela o vreme...

KENT

De-au fost pe lumea asta două ființe
De soartă răsfățate și urîte,
— Eu unul știu c'am fost...

LEAR

— Doar n'ai fi Kent!

KENT

Chiar el e, robul tău! Dar unde-i Caius?

LEAR

Ah, ce băiat de treabă!... Și lovea,
La mir! Dar nu mai e... de mult săracul!

KENT

Ba nu, Măria Ta, sunt tot eu Caius...

LEAR

Ei, nu mai spune!

KENT

— Cel ce te-a urmat,
Stăpâne din durere în durere.

LEAR

Bine-ai venit!

KENT

— Doar noi am mai rămas:
Pustiu și întunerec pretutindeni...
Căci cele două fiice ale tale,
In culmea desnădejdiei-și luară zilele...

LEAR

Se poate... da... se poate...

ALBANY

— Aiurează...

De-a-surda i-am mai spune cine suntem,

EDGAR

De-a-surda.

ALBANY

— Vai, uitați-vă, uitați-vă

LEAR

Și biata mea copilă spânzurată!

S'a dus... s'a dus... s'a dus fetița tatei...

De ce un câine — un cal, un șobolan

Adică să trăiască și tu nu...

S'a dus... s'a dus... s'a dus fetița tatei...

De acuma s'a sfârșit... Desfă-mi pieptarul

Amice, mulțumesc. Dar vezi tu colo?

Privește.. buzele... le vezi?... privește...

(moare)

EDGAR

Leșină!... Sire!...

KENT

— Inimă te sfarmă,

'Te sfarmă — odată! Hai!...

EDGAR

— Deschide ochii

Ah, Sire...

KENT

— Să-i lăsăm în pace duhul,
Să plece... Au de ce l-am mai reține,
Pe roata de tortură a pământului?..

EDGAR

S'a stins... s'a stins...

KENT

— Minunea-i că sârmanul
O umbră-ajuns, a mai putut s'o ducă!

ALBANY

Să-l luăm acum de aicea... și să-l ducem
Să-l plângă tot norodul... (*Lui Kent și
Edgar*)

— Dragii mei,

Rămâneți și domniți peste un stat
Și-o lume 'nsângerată.

KENT

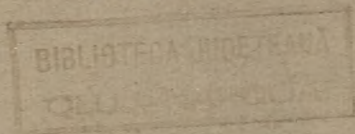
— Eu Altețe

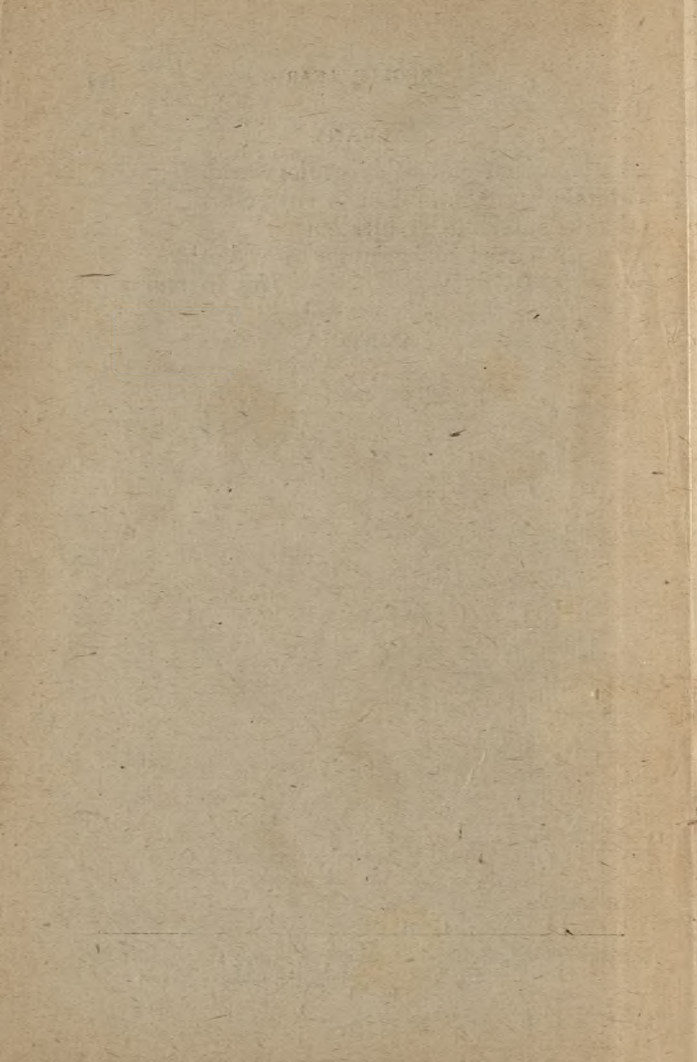
Mai am numai un lucru de făcut
Mă chiamă el, și cată să mă duc.

ALBANY

In cumpănă cu-așa de grele vremuri
Rămâi aproape mut și te cutremuri!
Atâta suferință și blestem
Cu greu vom mai ajunge să vedem...
(ies în marș)

CORTINA

Extras din Catalogul Bibliotecii pentru toți

	No.
Bainglass S. Dr. Telegrafia fără fir și radiofonia, cu multe ilustrații	1157—58
„ Razele X și întrebuințarea lor. Tratat limpede pentru lămurirea și a profanilor	1177—78
Bălănescu Nicolae. Lumină și naționalism	995—96
Bălcescu Niculae. Puterea armată a României. Mișcarea Românilor din Ardeal la 1848	393—93 b.
„ Scrisori către Ion Ghica	688—689 b
„ Biografii istorice: Spătarul Ioan Cantacuzino; Ioan Tăutul, marele logofăt al Moldovei. Postelnicul Const. Cantacuzino; Logofătul Miron Costin, istoricul Moldovei; Români și Fanarioții	566
„ Istoria Românilor sub Mihai Vodă Jiteazul. Operă completă, așa cum a publicat-o, sub auspiciile Academiei Române, Al. Odobescu	1206—13
Balzac. Eugenia Gradet. Romanul acesta e opera cea mai puternică a genialului Balzac. E o descripție admirabilă a vieții de provincie cu eroii ei, cari trăiesc parcă sub ochii noștri într-o serie de conflicte de un dramatism sguduitor. Traducerea admirabilă de Ludovic Dauș cu numeroase figuri reprezentând scenele cele mai sugestive	527—29 b.
„ Femeia la 30 de ani, roman	881—83

Extras din Catalogul Bibliotecii pentru toți

	<u>No.</u>
Odobescu Al. Câteva ore la Snagov	474—474 b.
„ Mihnea Vodă cel rău și Doamna Chiajna, nuvele istorice	406—406 b.
„ Psevdochinegheticos, descriere plină de humor	417—18 b.
„ Moții și Curcanii. Moții, răscoala Românilor ardeleni sub căpetenia lui Horia; Curcanii, luarea Raho-vei de către oștile românești	475
Onciul Dimitrie. Din istoria Românilor	361—62 b.
Ovid. Metamorfozele	101
Paiverinta Pietari. Nuvele finlandeze, trad. Vasile Grecu	1052—53
Pamfil T. Un tăciune și-un cărbune, povești	896—7
„ Firișoare de aur (povești)	670
„ Culegere de cântece, colinde, stea, vicleim	734—735
Pann A. Povestea vorbii, partea I	16—16 b.
„ Idem, partea II	25—25 b.
„ Idem, partea III	39—39 b.
„ Nastratin Hogeia	79
„ O șezătoare la țară	93
„ Idem, partea II	94
Papadat-Bengescu Hortansa. Ape a-dânci	1443—1445
Pătrășcanu. Ce cere publicul dela un deputat	786
Pécaut și Beaudé. Convorbiri despre artă, partea I cu 42 ilustrații	50
„ Convorbiri despre artă, partea II cu 43 ilustrații	56
Periețeanu Gr. I. Sonete	1419—1420